

Az újjászületés szüksége

„Ami testtől született, test az, és ami Lélektől született, lélek az. Ne csodálkozz, hogy azt mondtam neked: Szükség nektek újonnan születetnek.”

3. oldal

Miért vagyunk a világon?

A születés egy misztérium. Amikor az édesanya először ölébe veszi a pici emberpalántát, még fogalma sincs, kit ölel. Vajon milyen élete lesz? Vajon milyen lesz nagykorában?

4. oldal

Sugárzó kezelés

„Mindig, mindenben sikerült megtalálnom az érem viccesebb oldalát” – mondja Urszinyi Fehér József újságíró, aki sugárkezelését humoros riportban tárta a világ elé.

6. oldal

HARANGSZÓ

A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET GYÜLEKEZETI LAPJA • 2018. MÁRCIUS • 29. évfolyam 5-6. szám • Ára 3 lej

ÚJJÁSZÜLETÉS

Szükséges neked újjá születni – mondja Jézus Krisztus Nikodémusnak, a kereső lelkű farizeus pedig nem érti, miképpen is van az. Nem is értheti, hiszen nagy titok ez, csak Isten Lelke jelentheti azt ki az embernek. Megszületni és újjászületni, megtapasztalni a létezést a legnagyobb ajándék. Minden új élet az áldás és az örvendező teljesség ígéretével lép be ebbe a világba. Legyen az egy éppen kihajtott fűszál, egy kipattant virág vagy hónapok formálódása után felsíró kisbaba – mindegyik a létezés felfoghatatlan áldásában és örömében részesül. Az élet él és élni akar, mert Isten létezésre és életre hívta a világmindenséget. Ám az ember

élete más természetű, mint a virágé. Míg a virág csak virág tud lenni, az ember el tudja veszíteni az életét, el tud torzulni, el tud embertelenedni. A bűn zsoldja halál, ezért a bűn elveszi az ember életét. „Amelyik napon engedetlen leszel és eszel a fáról, amiről azt mondtam, ne egyél, meghalsz!” Ezért nem elég, ha csak megszületik az ember, mert bűnre, és ennek zsoldjára, halálra születik. A halálban élő ember pedig éppen azt nélkülözi, ami az élet maga: a létezést. Egy újjá nem született ember olyan, mint egy lassan leketyegő óra. Az Újjászületés létezésbe hív: örök, örvendező létezésbe: új, belső, lelki ember születik.

Akiket nem engedtek megszületni

A népességfogyás köztudottan a fejlett gazdasággal rendelkező országokban a legnagyobb. Ennek pedig igen egyszerű okai vannak: az anyagi kérdések – csak éppen fordított előjellel! Ugyanis nem az anyagi bizonytalanság vagy az anyagi szűkösség csökkenti drasztikusan a gyermekvállalási kedvet, hanem éppen fordítva áll a dolog.

5. oldal

Ma még nem nevettem

Örülni – mennyire elcsépeltnek gondoljuk ezt a szót, és mégis talán ez hiányzik legjobban és legtöbbet az életünkből. Örülni?! „Hogyan és minek, vagy egyáltalán miért örüljek?” – kérdezzük sokszor, és hogy lesújtó helyzetünket még inkább aláhúzzuk, legyintünk is hozzá.

12. oldal

Reformátusok lelkipozítása Nyugat-Európában

A Nyugat-Európai Magyar Református Lelkipozító Szolgálat szervezettel népegyházi alapokon működő – egyházi és polgári – kettős legitimációval rendelkező – a Kárpát-medencén túli – Nyugat-európai magyar református szóránnyegyház.

13. oldal

www.facebook.com/harangszo

Nyereség meglelégedéssel

„Avagy nem parancsoltam-é meg néked: légy bátor és erős? Ne félj, és ne rettegj, mert veled lesz az Úr, a te Istened mindenben, amiben jársz” (Józs 1,9). „Elég néked az én kegyelmem; mert az én erőm erőtlenség által végeztetik el. Nagy örömet dicsekszem azért az én erőtlenségeimmel, hogy a Krisztus ereje lakozzék énbenem” (2Kor 12,9). „De valóban nagy nyereség az istenfélelem, meglelégedéssel...” (1Tim 6,6).

Igen szokatlan dolgot kér tőlünk Isten számon, bátorságunkról számoltat el.

Itt tulajdonképpen emlékezteti szolgálját, Józsuét, akit elhívott arra a feladatra, hogy vezesse népét az Isten által kijelölt úton, hogy szemük láttára valósuljanak meg azok az ígéretek, amiket atyáiknak tett az Úr. Nem volt könnyű feladat egy olyan nép vezetése, akiről Isten maga ezt állapítja meg: „Monda ismét az Úr Mózesnek: Látom ezt a népet, bizony keménynyakú nép” (2Móz 32,9). Nem hajlott a nép nyaka egykönnyen az Úr akarata, vezetése felé. Ehhez a feladathoz bizony nagy bátorság kellett.

De honnan lett volna ilyen nagy ereje és bátorsága Józsuénak?

Először is azt mondja igénk, hogy Isten parancsolt. Amikor az Úr parancsol, akkor tulajdonképpen teremt. Urunk parancsa a semmiből a létre hoz. Parancsol a teremtés-kor a vizeknek, és azok engedelmessé válnak, a mindenség szavára megmozdul. Így volt ez Józsuéval is, az Isten parancsa teremtette meg benne az erőt és bátorságot.

Isten, ezt a Józsuében végzett munkáját még inkább megérteti velünk, amikor az igéből ezt olvassuk Józsuéról: „Az Úr pedig mondá Mózesnek: Vedd melléd Józsuét a Nún fiát, a férfit, akiben lélek van, és tedd ő reá a te kezdet.” (4Móz 27,18) Az a Lélek, aki ott lebegett egykor a vizek felett, ugyanaz lobog most Józsuében is. A Szentháromság Isten harmadik személye volt az, aki erőt és bátorságot öntött Józsuéba.

Isten parancsa tehát teremt, és ezt a parancsot nekünk, az új szövetségben élő, „keménynyakú kálvinista” népe számára többször is megismétli:

„Mert nem kaptatok szolgaság lelkét ismét a félelemre, hanem a fiúságnak Lelkét kaptatok, aki által kiáltjuk: Abbá, Atyám!” (Róm 8,15)

„Mert nem félelemnek lelkét adott nekünk az Isten; hanem erőnek és szeretetnek és józanságnak lelkét.” (2Tim 1,7)

Mivel Isten elhívott, megtartott erre az esztendőre is, akkor ez feladattal jár és ehhez a feladathoz Ő maga akar számunkra erőforrást, bátorságot adni. A bátorságunk tehát Istenből merít, az irántunk való nagy kegyelme bátoríthat minket fel arra, hogy szolgáljunk neki. Az Úr jóindulata tudja be-

gyógyítani szívünk minden félelmét. Azokat a félelmeket, amiket a bűn szolgaságában szereztünk, Isten kegyelme és szeretete kiűzi onnan – „A szeretetben nincsen félelem; sőt a teljes szeretet kiűzi a félelmet...” (1Jn 4,18) – és helyébe kitölti szívünkbe Lelkét, aki által bátran kiálthatjuk: Abbá, Atyám! Nem kell már többé így rémüldözni: Jaj, Istenem, mi lesz most velünk ebben a krízisben levő világban? Lehet ugyanis bátran élni e világban félelmek nélkül!

Miért lehet a megélhetés aggodalma nélkül nagycsaládban élni?

Miért lehet az Isten haragjának terhétől mentesen élni a bűnös természetünkkel való küszködés közepette?

Ezekre és sok más hasonló kérdésekre találtam választ abban az egyszerű, ám mégis mindent jelentő felismerésben, hogy az Istentől eltávolodott ember kegyelmet találhat Istennél Krisztusban!

Ott van Lót. Már kész az ítélet, hogy elpusztul a város, ám ő mégis kegyelmet talált Istennél.

Ott van Gedeon. A legszegényebb nemzetség legkisebb embere volt, mégis kegyelmet talált az Istennél.

Ott van Dávid. Aki jól indult, de messze tévedt, mégis kegyelmet talált Istennél, mert megalázta magát az Úr szavára.

Ott van Jób. Miért dacol a barátok korbolásával, miért ragaszkodik annyira igazságához? Mert kegyelmet talált az Istennél.

Ott van Mária. Megvetett állapotban érzi magát. De az üzenet felé az, hogy ne féljen, mert kegyelmet találtál az Istennél.

Ott van a választott nép. A fogságban, a fegyvertől megkínzott állapotban, a pusztában kapja Jeremiáson keresztül az üzenetet, hogy kegyelmet talált.

Ott vagyok én. Az édenben bujkálva. De bekiáltom ebbe a világba, hogy kegyelmet találtam Istennél, az én Uram Jézus Krisztusban.

Ott vagy te. Van okod még félelemre? Igazából nem lehet, mert Isten most még mindig kínálja kegyelmét.

Amikor Pál apostol nem bírta már tovább, Isten ezt mondta neki: „Elég néked az én kegyelmem; mert az én erőm erőtlenség által végeztetik el. Nagy örömet dicsekszem azért az én erőtlenségeimmel, hogy a Krisztus ereje lakozzék énbenem” (2Kor 12,9).

Nehéz teret adni az igének egy olyan világban, ami arra ösztönöz a saját kívánságaimmal együtt, hogy még többet akarjak, ne elégedj meg azzal, amid van, nyerj hozzá még. De ha Isten azt mondja, elég neked, akkor higgyem el, hogy elég ez az élethez és az örökkévalósághoz egyaránt.

Miután elfogadjuk ezt igazságként, felmerül most már a kérdés, hogyan tehetem ezt az értéket a magamévá is, a kegyelmet, a bátorságot, az erőt? A timóteusi levélben találunk választ erre a kérdésre is:

„De valóban nagy nyereség az istenfélelem, meglelégedéssel...” (1Tim 6,6).

Vajon az idén ugyanúgy futunk majd a világ kincsei után, mert üresek vagyunk, hiányzik valami? Vagy kérjük Isten Lelkét, hogy szívünkbe az istenfélelem mindent jelentő ajándékát megadja. Ez az ajándék más, mint a születési ajándék, vagy a karácsonyi új telefon, ez úgy betölt, hogy mindent kitölt. Ennek már nem az a következménye, hogy újabbat és újabbat akarok, hanem szívemet eltölti a meglelégedés.

Nyereség meglelégedéssel! Ilyen is van? Szokatlan párosítás ez, hiszen a világ és a saját kívánságaink mást diktálnak. Nyerj még többet, nyereség még több nyereséggel.

Ezt a még többet akarást egyaránt sóvárogja szegény és gazdag, nem lehet csak az egyikre rákenni. Éppen ezért jó meglátni azt, hogy a meglelégedés nem a vagyon függvénye. Ugyanis a Biblia sokféle embert nevez meglelégedettnek, vannak köztük nagyon tehetős, vagyonos emberek és vannak egészen puritán módon élő emberek is. A meglelégedés egy egészen más kategória, mint a vagyonnal való bővelkedés. A meglelégedés nem anyagi természetű, hanem az Isten jelenlétének a következménye.

Ebben az évben is Jézus Krisztus tudja egyedül betölteni minden szükségünket, aki azt mondta: „Én azért jöttem, hogy életük legyen és bőségben éljenek.” (Jn 10,10b)

Isten adjon nekünk meghajló nyakat a kemény helyett, hogy szívünk buzgó imákban kitartó legyen könyörögni istenfélelmet a Lélek által.

Legyen ez az éve gazdag erőben és bátorságban, meglelégedésben, kérjük ezt magunk, szereteteink, előljáróink, népünk és az emberiség számára.

Az újjászületés szüksége

„Ami testtől született, test az, és ami Lélektől született, lélek az. Ne csodálkozz, hogy azt mondtam neked: Szükség nektek újonnan születnetek. A szél arra fúj, amerre akar, és hallod a zúgását, de nem tudod, honnan jön, és hova megy. Így van mindenki, aki Lélektől született. Nikodémus megkérdezte: Hogyan lehetséges ez? Jézus így felelt: Te Izráel tanítója vagy, és nem tudod ezeket a dolgokat?” (Jn 3,6-10)

„Szükség néktek újonnan születnetek.” – zárja Jézus Nikodémushoz szóló tanítását az újjászületésről.

A zsidóknál a seol, a görögöknél a hádész jelentette azt a helyet, ahol a halottak ez élet után „tartózkodtak”. A seol az emberiség közös sírja, a görög és egyiptomi kultúrában az alvilág, a halottak országa, ahonnan nincs visszatérés az élők közé.

Az Ószövetség szerint mindenki a seolba jut (nem Isten mellé, a mennybe!), függetlenül a moralitásától vagy hitétől. A seol az Ószövetségben nem a büntetés helye, arról sincs szó, hogy különböző sorsban részesülne az ott lévők.

Az újjászületés lelki értelemben indít el az élet útjára. Nem befejezése, hanem kezdete valami újnak: Isten új talajba plántálja életünket, hogy növekedhessünk és fejlődhessünk. Az újjászületés tudniillik nem korlátozódik csak az ember belső világára vagy vallásos szférájára, ahová visszahúzódhat, mint csiga a házába. Ezt csak az individualista teológia képzelel így! Az újjászületés, Istenhez térés a felebaráttal való viszony helyreállítását is jelenti.

A seol újszövetségi megfelelője a görög hádész, ami az alvilág istenéről kapta nevét. Ez a tény magában hordozta annak a veszélyes tévképzet kialakulásának a lehetőségét, hogy Isten nem ura a túlvilágnak. Talán ez az oka annak is, hogy Pál apostol egyetlen levelében sem használja ezt a szót, noha elég gyakran beszél a halálról.

A görög hit szerint az alvilágban a halottak lelkei fölött Hádész uralkodott, de nem okozta az emberek halálát, nem vitte el a lelkeket, és nem felelt meg a keresztyény sátánnak sem. Nem volt bukott angyal, sem gonosz, és nem csábította a halandókat a bűnbe. Ennek megfelelően Hádész azonos nevű birodalma sem felelt meg a pokolnak. A görög és római felfogás szerint az alvilágot körülfolylta a

Sztüx folyó, melyen Kharón evezős szállította át a Hermész isten kíséretében jövő árnyakat. A révészkedésnek árat is szabott, és aki nem tudott neki fizetni, azt százéves bolyongásra ítélte a Sztüx túlsó partján. A fizetségnek obolosz volt a neve, ami egy érme volt. Ezt a görögök halottjaik nyelve alá helyezték (más források szerint szemekre), majd így a megfelelő rítusok után elégették a testet.

Az alvilág kapujánál Kerberosz kutya állt őrt, aki mellett elhaladva, Minósz ítélőszéke elé jutottak. Ő eldöntötte, hogy jobbra az Élűszion síkjára, vagy balra a Tartaroszba (későbbi felfogás szerint a bűnösök lakóhelyére) kerüljenek-e a halottak. A halál alakja nem volt főszereplő az alvilági mitológiában. Thanatosz, a megszemélyesített halál ritkán szerepel a görög irodalomban, és ha szóba kerül, akkor általában ikertestvérével, Hüpnosszal, az „Álommal” együtt említik.

Kálvin első műve éppen a „Psychopannychia” (a „lelkek ébrenléte”) című teológiai munkája, mely egy anabaptisták elleni vitairat. A lélek alvását valló tanításuk ellen lépett fel, akik szerint az ember lelke a halál után alvó állapotba jut, amiből csak a legutolsó napon fog felébredni. Kálvin szerint a lélek a halál után is éber tovább él.

A halál utáni élet tehát minden kultúrában jelen volt. Az ember mellé azért temettek ételt, italt, jó ruhát, fegyvert, lovat vagy pénzt, hogy az a másvilágra ne üres kézzel érkezzen, jó szolgálatot tesznek még ezek a dolgok a túlsó parton. Ez is azt jelzi, hogy az ember mindig is hitte, hogy halála után más dimenzióban, de mégiscsak élni fog, amire a földi életben készülni kell.

Jézus, amikor újjászületésről beszél, akkor nem a feltámadásra, hanem arra az evilági lelki, spirituális gyökeres változásra és megújulásra gondol, ami leginkább a születéshez hasonlítható. Az ember ugyanis nem tehet semmit saját születése érdekében („nem azé, aki akarja, és nem is azé, aki fut, hanem a könyörülő Istené.” – Róm 9,16). Az életet kapjuk.

A születést testi értelemben akarati passzivitás jellemzi. Annak ellenére, hogy a születésnél a baba és a mama is megfeszített, fárasztó fizikai megerőltetésen megy át. A születés utáni egészséges élethez, kell is a világra való megszületés küzdelme. A császármetszés

„megspórolja” ugyan a vajúdas fájdalmát és csökkenti a komplikáció eshetőségét, de megfosztja a mamát és a babát ettől az életre szükséges, születéshez tartozó küzdelemtől.

Az újjászületés lelki értelemben indít el az élet útjára. Nem befejezése, hanem kezdete valami újnak: Isten új talajba plántálja életünket, hogy növekedhessünk és fejlődhessünk. Az újjászületés tudniillik nem korlátozódik csak az ember belső világára vagy vallásos szférájára, ahová visszahúzódhat, mint csiga a házába. Ezt csak az individualista teológia képzelel így! Az újjászületés, Istenhez térés a felebaráttal való viszony helyreállítását is jelenti.

Mark Twain szerint az ember életének a két legfontosabb napja: amikor megszületik, és amikor megérti, hogy miért. Lehet egy második születésnapunk. Nikodémus megdöbbenve kérdezte a Mestert: „Hogyan születethetik az ember, amikor vén? Bemehet anyja méhében és megszülethetik ismét?” (Jn 3,4). Jézus azonban nem valamiféle érthetetlen biológiai képtelenségre akar tanítani minket, hanem az igazi életre. A keresztyénség nem ideológia, hanem gyakorlati Jézus-követés, értékrend-csere, amit az újjászületésben kapunk.

Talán ismerős az a történet, miszerint két magzat beszélget az anyja hasában:

– Mondd, te hiszel a születés utáni életben?

– Persze. A születés után jön az élet. Talán azért vagyunk itt, hogy felkészüljünk arra, ami ezután következik.

– Lárifári! A születés után nincs semmi! Onnan még senki nem tért vissza!

A magzat szíve már a 22. naptól kezdve önállóan kezd verni, saját vérkeringése van, de élni csak a születés után kezd igazán önállóan!

Miért vagyunk a világon?

Feladatra születtünk vagy szabad akaratból döntünk?

„Mindent az Isten dicsőségére műveljete!”
(1Kor 10,31)

A születés egy misztérium. Amikor az édesanya először ölébe veszi a pici emberpalántát, még fogalma sincs, kit ölel. Vajon milyen élete lesz? Vajon milyen lesz nagykorában? Vajon mi lesz belőle? Lehet, ezek a kérdések először meg sem fogalmazódnak benne, csak átéli az életet adás élményét, az ajándékot a családban.

De mi elméldjünk egy kicsit ezen, mégpedig úgy megvizsgálva, hogy Istentől elindulva mindenki valamilyen céllal érkezik, de egy családba beleszületve meghatározza az életét annak a családnak a vérvonala, és a nevelés.

Vajon milyen arányban határozza meg az ember életét a genetika és milyen arányban a környezet? Vajon segít-e a céljainkban a neveltetésünk és környezet, ahonnan elindultunk, vagy éppen akadályt fog jelenteni? Meg van írva a sorskönyvünk vagy szabadon döntünk az életünkről? Mind olyan kérdések, amelyekre a különböző korokban és különböző kultúrákban más és más választ adtak és adnak. „Fehér lappal” érkezik a gyermek, amire a szülők írnak, vagy konkrét céllal jön, amit mi segíthetünk, netalán éppen akadályozunk?

A feladat Isten dicsőségét szolgálni, kibontakozni és megtalálni a talentumokat, amelyeket kamatoztatni kell. Azt pedig sokféleképpen lehet. Mert azok a talentumok, amelyek bennünk vannak, előbb-utóbb jelentkeznek. Meg kell találnunk a saját utunkat.

Lehet ezt elméleti síkon is tárgyalni, de próbáljuk egészen emberközeli megvizsgálni. Döbbenetes számomra az az újszövetségi történet, amikor egy vak emberrel találkozik Jézus, és a tanítványok azt vizsgálják, hogy vajon a szülei bűnei miatt vak-e. Jézus azt válaszolja: azért történt, hogy „nyilvánvalókká váljanak benne az Isten dolgai” (Jn 9). Az az elgondolkodtató benne, hogy azért született vakon, hogy az életének egy pontján találkozzon Jézussal, aki meggyógyítja, és hirdesse Isten csodálatos dolgait. Azt hiszem, nem így szoktunk a gyerekünkre nézni, hanem sokszor a saját be nem teljesített céljainkat akarjuk kiélni általuk.

Mondok egy példát: előfordul, hogy a gyermeknek konkrét elképzelése van a jövőbeli terveiről, de a család ad egy irányt az éle-

tének és letéríti a pályájáról, olyan szakmát választanak neki, amit lehet soha nem fog a sajátjának érezni. Vagy régebbi korokban kiválasztották a szülők a gyermeküknek még a társat is anélkül, hogy beleszólásuk lett volna a fiataloknak. Hol van a határ?

A családnak nagy szerepe van az ember életében, de sok mindentől függ, hogy vajon tényleg mekkora. Születésünkkor hozunk képességeket. Hiszem azt, hogy az ember „fehér lappal” születik (és most nem az eredendő bűn kérdését vizsgálom), nem hordozza magában senki a szakmát, amit választani fog, de hoz képességeket: értelmi képességet, adottságokat, hajlamot (jó énekhang, hallás, logika, nyelvérzék, kézügyesség, akár művészi hajlam), de hogy ez ki tud-e fejlődni, attól függ, milyen lehetőségei lesznek.

Egy jó zenei képességű gyerek, ha nem tanítja hangszerezen játszani, soha sem tudja meg, hogy akár zenész lehetne. Egy sportos felépítésű gyermek sem lesz sportoló, ha csupán otthon focizik. Egy jó logikai képességű gyermek sem lesz sem mérnök, sem matematikus, ha nem tanítatják.

Tehát a család szerepe kiemelt ezekben az esetekben: egyrészt meghatároz genetikailag az adottságokban, másrészt a lehetőségekben, amit biztosítanak, vagy egyáltalán észreveszik-e, hogyan kellene segíteniük a kibontakozását.

Mielőtt elkeserednénk, ejtsünk szót arról, hogy mégis milyen szabadságunk van. Hiszem azt, hogy feladattal érkezünk erre a világra. A feladat Isten dicsőségét szolgálni, kibontakozni és megtalálni a talentumokat,

amelyeket kamatoztatni kell. Azt pedig sokféleképpen lehet. Mert azok a talentumok, amelyek bennünk vannak, előbb-utóbb jelentkeznek és hiába indítottak el minket bármilyen irányba, meg kell találnunk a saját utunkat. Szolgálni Isten dicsőségét pedig nemcsak a lelkesítő pályán lehet. Az élet számos lehetőséget ad a számunkra ott, életünkkel, jó példánkkal fényelni, világítani.

Egy sakkozó, akit matematika tanárnak tanítottak, idős korában sakk-kört indított, mert hiába szorították háttérbe, nem lehetett eltörölni. Van lelképásztor, aki mindig zenélni szeretett volna, így keresztyén zenekart alapított és hangszereken játszani tanítja a gyerekeket. Vagyis, amit az ember nem tudott megvalósítani munkában, megvalósíthatja a hobbiban. Vannak orvosok, akik természetgyógyászok lettek, mert gyógyítani akarnak, de ellenzik az orvostudomány mai irányát.

Amire az Isten elküldött, amire az indítást megadja, azt az ember megtalálhatja, mert arra az élet során megadatik a lehetőség is.

Feltehetjük a kérdést, hogy akkor vajon mi benne a szabadság, ha szinte mindenre determinálva vagyunk? Szerintem ott, hogy Isten nem elküld valahova, vagyis nem mindenki Jónás próféta, akinek mindenképpen Ninivébe kell menni. Általában, mivel talentumokat kapunk, ezért sokféle meg tudjuk találni a lehetőséget azt felhasználni. És ha nem élünk eggyel, vagy nem hagytak élni, Isten nyit több utat a számunkra az életünk során. Itt a kérdés az, hogy meglátjuk-e az utat valamikor, és elindulunk-e valamelyiken, mert bizony sokan vannak, akik a talentumot visszaviszik életük végén kamat nélkül Istenhez.

Hogyan születhet újjá az, akit nem engedtek megszületni?

„Nehéz úgy gyógyítani egy beteget, hogy nem mondja el a panaszát!” – mondta egyszer egy orvos. Napjainkban egyre nagyobb gondot okoz a népességfogyás. A Merrill Lynch pénzügyi elemzésekre szakosodott cég 2016-os prognózisa szerint a világ népessége 2050-re a következő változásokon megy keresztül:

- a globális várható élettartam 77,1 évre nőhet a jelenlegi 70 évről; ezzel párhuzamosan az, aki a 60. életévét megéli, nagy valószínűséggel a 80. életévét is betöltheti majd;

- jelenleg a világ népességének 12,3%-a 60 éves vagy még annál is idősebb; 2050-re a számuk megduplázódik; négy emberből egy 60 év vagy afeletti korú lesz;

- már 2020 előtt a 65 év fölöttiek száma meghaladja majd az 5 év alattiak számát; 2050-re az afrikai régió kivételével mindenütt a világban a termékenységi ráta 1,7 és 2 közé esik majd – vagyis a reprodukciós mérték alá csökken;

- világviszonylatban jelenleg körülbelül 8 aktív korú (18-64 éves) tart el egy 65 év fölöttit, 2050-ben várhatóan négynek kell majd eltartania egyet;

Európában a bevándorlók száma 2040 és 2060 között 1-1,4 milliót tehet ki éves átlagban, vagyis a teljes európai népesség 0,2%-át fedheti le; az IMF becslései szerint a fejlett gazdaságok előregedésének kompenzálásához azonban már most is 8-szoros növekedésre lenne szükség a bevándorlók számában (1,6 %-ra).

A népességfogyás kérdésében – a fenti orvosi hasonlattal élve – addig nem tudunk érdemben előrelépéseket tenni, amíg őszintén nem tárjuk fel az okokat! A népességfogyás köztudottan a fejlett gazdasággal rendelkező országokban a legnagyobb. Ennek pedig igen egyszerű okai vannak: az anyagi kérdések – csak éppen fordított előjellel! Ugyanis nem az anyagi bizonytalanság vagy az anyagi szűkösség csökkenti drasztikusan a gyermekvállalási kedvet, hanem éppen fordítva áll a dolog.

A gyermek érkezése a kényelem és a megszokott nyugalom feladásával jár, ami nem merül ki az éjszaka felkelés áldozatában: a kismama karrierépítése derékba török; a külföldi utazásokat egy időre fel kell adni; a házastársaknak (ahol még köttetik ilyen) túl sok mindent kell feladniuk és ezt túl nagy áldozatnak tekintik. Egyszerűen szólva: nem „éri meg” gyermeket nevelni. (Ezért látunk egyre több családi fotót, amelyen a kisgyermek helyét házi kedvenc tölti be – sokkal kényelmesebb azt nevelni!)

Európa jelenleg ennek a népességfogyás a megállításán dolgozik. Kontinensünk egyik része (tegyük hozzá, hogy a nagyobb és erősebb része) a bevándorlásban látja a veszélyes

megoldást. A tünetet próbálják orvosolni: az Unió lakossága 2016. január elsején 1,8 milliárd emberrel gyarapodott (így kb. 510,1 millió főt tett ki). Németország lakossága 187 ezer fővel csökkent az előregedés miatt, de az újonnan érkezőknek köszönhetően összességében 964 ezer fővel növe 82,16 millióra duzzadt. Ennek a hosszú távú spirituális, kulturális és politikai hatása viszont alapjaiban fogja megváltoztatni Európát.

Nagy-Britannia mellett „mindössze” 400 ezer fős volt a nettó migráció, de ott a népesség természetes módon is növekszi 174,4 ezer fővel. Romániában 110 ezerrel lettünk kevesebben 2015-höz képest: az előregedés miatt 75,7 ezer fővel fogyatkoztunk, 35 ezren elvándoroltak az országból.

A tüneti kezelés a hatásos gyógymód nélkül azonban csak akuttá teszi a jelenséget és még tovább fájdalmasabbá teszi a végső gyógyulást, mert megszűnnek a figyelemfelkeltő jelek. A rövidtávú gazdasági fellendülés a hosszú távú kulturális-integrációs nehézségekről elvonja a figyelmet. Ezeknek az országoknak talán egyelőre megéri szemet hunyni az aggasztó jelek felett, de hosszú távon sem lesz tartható ez a módszer. A termékenységi ráta (szülőképes korú női népességre jutó születések átlaga) ugyanis már Kínában sem éri el a népesség fenntartásához szükséges szintet (várhatóan még kb. kétszáz millió fővel szaporodik, aztán a népességnövekedés leáll).

Célravezetőbb tehát a probléma gyökerét orvosolni: a születések ösztönzésén, az ún. pozitív családmodellrel keresztül. Ehhez először a család értékvesztésének megállítására van szükség és arra, hogy az emberek vágyjanak nagycsaládban élni.

Romániában 1966–1990 között volt hatályos a „Decret 770” nevű törvény, amely egyszerre tiltotta az anya döntésére végzett művi terhességmegszakítást (abortuszt) és

valamennyi fogamzásgátló eszköz használatát. Az egészségi okok miatti terhességmegszakítás természetesen törvényes maradt. Az élve született gyermekek száma ez alatt az időszak alatt évi 50 000–180 000-rel nőtt meg a korábbiakhoz képest. Ezzel egy időben évente 300-500 fővel nőtt a tiltott abortusz következtében elhunyt anyák száma, a súlyos egészségkárosodással járó estekről pedig becsléseink sincsenek.

Ez a megoldás a másik véglet volt. A „tünetet kezelve” a szigorítás egy év alatt 78%-ról 28%-ra csökkentette az abortusszal végződő várandósságok arányát, de a törvény hatályon kívül helyezésekor ugyanez az arány egy év alatt 34%-ról 76%-ra nőtt. Az ország népessége érezhetően növekedett, de csak a lehetőségek hiánya miatt.

Manapság az abortusz egyre több országban válik törvényileg elérhetővé, bár van, ahol még ma is tiltott (Lengyelország, El Salvador, Nicaragua). Az abortusz fő oka a nem kívánt terhesség, ezért a családtervezés részévé vált. A rossz időben érkező gyerek vagy a nem tervezett terhesség egyszerűen nemkívánatossá tette a gyermekvállalást.

Bennünket, református keresztyéneket a bibliai tanítás arra kötelez, hogy az életet – már indulása pillanatától kezdve – féltő tisztelettel óvjuk. Tiszteljük az édesanyákat és az anyaságot, neveljük a fiatalokat a szülői hivatásra. A magzat élete éppen úgy viszonylagosan önálló élet és Isten törvényének (a Ne ölj! parancsolatnak) tilalma és oltalma alatt áll, mint minden ember élete – hangzik a Romániai Református Egyház Zsinatának bioetikai kérdésekkel kapcsolatos tanítása.

A terhességmegszakítást summásan gyilkosságnak nevezni nem minden esetben helyes. Hiszen, ha bibliai alapon elfogadjuk azt, hogy Isten az élet érdekében az élet feláldozását is kérheti, akkor a terhesség művi megszakítását bizonyos esetekben, életveszélyben elkerülhetetlen:

- ha a terhesség további fenntartásával az édesanya élete veszélyben van;

- ha a terhesség nem megfelelően fejlődött, kivéve, ha az édesanya vállalja gyermekét;

- ha a leendő édesanya kiskorú és a magzat világra hozása súlyos testi és lelki károsodással járna.

Az egyház kötelessége, hogy a fenti hátrányos helyzetekben lelkigondozóként álljon az édesanya mellé, egészséges és befogadó közösségként vegye körül az érintett nőket és házaspárokat.

Végül ide kívánczik Hegedűs Lóránt református püspök mellbevágó kérdése: „De hogyan is születhetik újjá az, akit nem engedtek megszületni?”

Sugárzó öröm, sugárzó kezelés

Mindig, mindenben azonnal sikerült megtalálnom az érem viccesebb oldalát, mondja Urszinyi Fehér József szerkesztő-újságíró, színműíró-humorista, aki sugárkezelését humoros riportban tárta a világ elé.

– Hol késik a Pulitzer-díj? Közösségi oldalon időnként azzal viccelődsz, várod, hogy végre eszükbe juss az ítéseknek.

– Magamnak valóban megígértem ezt, de rajtam kívül ez ideig még senki más nem kapott ezen a szerintem jó és kedvezően méltányos ötleten. Még várok egy kicsit, aztán ráfanyalodom valami más díjra, mint Nobel- vagy Konkourd-díj.

– Nem mindennapi, amikor valaki humoros, vicces naplót vezet a közösségi médiában a saját sugárkezeléséről. Jókedvvel talán könnyebb túlvészeln a halálfélelemtől. Ez lenne az indíték?

– Csak a véletlen műve, hogy ez esetben vicces jókedvem sodrásába éppen az engem sújtó rákos megbetegedés került. Mindig, mindenben azonnal sikerült megtalálnom az érem viccesebb, humorosabb oldalát. Meggyőződésem ugyanis, hogy születésünkkor mindenkiben ott van a két kód a sírás és a nevetés zárszerkezetéhez; én, ha lehet és illik, mindannyiszor a nevetés kombinációját választottam. Így lettem humorista, majd csak azután beteg, de ez is csak a hetvenedik születésnapomon járt ajándék lett a sorstól, csakhogy teljes legyen a próbatételem.

– Hetven évesen is hetvenkedsz. Van is mivel, igazi sportember vagy, aki a pároddal, Nórikával akár késő ősszel is megmártózol a Sebes-Körösben, a legendás Szilvás parton. Mire tanított a sportolás?

– Ez a kérdésed találta most el szívem legkedvesebb csücskét. Gyermekkoromtól kezdve sportoltam, tagja voltam Nagyvárad Akrobatikus tornacsapatának, sok-sok vidéki rendezvényen, felvonuláson léptünk fel, többemeletes piramis-gulákat építve magunkból. A csapat – mint ahogy az akkori Voința sportegyesület is – megszűnt, de a sport iránti szeretet, a kézillás tudományom megmaradt, a koromtól függetlenül. Azért ma már nem merném megcsinálni a fejenállást egy negyedik emeleti balkon teraszának párkányán, ahogy azt több osztálytársam rémületére egyszer megtettem. A vízben fürdés, tavasszal vagy ősszel már hobbi nekünk, és amíg nem fázunk odakint, a vízben a helyünk! Egyébként olyan fázós vagyok, hogy zokniban alszom évek óta.

– A rosszindulatú daganat, a betegséggel való küzdelem az életritmusodat bizonyosan megváltoztatta, de vajon a gondolkodásodat is? Más lettél, mint eddig?

– Ez nagyon érdekes kérdés és emiatt is gondoltam, hogy sok embert érdekel ez a válasz, attól függetlenül, hogy valaki személyesen, vagy pedig egyik családtagja által kell megvívja ezt az élet-halál harcot.

Nekem új kihívás volt és már az első pillanatban újságíróként álltam a témához, arra gondolva, hogy már rég nem kínáltak fel ilyen jó „riporterkeskedő” lehetőséget. Ez olyan, mint egy haditudósítónak kikerülni a harcvonalba. Ezt senki sem írhatta meg másoknak helyettem, csak én. Mellesleg az elején sok kérdésem volt, de ahány embert megkérdeztem, annyiféle választ kaptam.

Ezért döntöttem úgy, leírom mindenkinek a magam kérdezte, csak nekem adott válaszokat. Harminc sugár- és öt kemoterápiás kezelés sokaknak, de nem mindenkinek adatik meg. Én megkaptam, ezért feladatként álltam a témához és már túl is vagyok rajta. Megváltoztatta-e a gondolkodásomat? Erősebb lettem, félni csak most kezdek, amikor egyedül maradtam és tapasztalom a sok sugár-, és vegyi anyag kíméletlen romboló munkáját a jó égisze alatt. Ha kell, újra megtenném. De tudni kell rólam, hogy nem azonnal mentem ebbe bele.

Először kipróbáltam Nórikámmal, feleségemmel együtt a Rudolp Breuss-féle ivólé kúrát is, negyvenkét napig csak lé és semmi szilárd fehérje. Már megettük volna a galamboknak kiszórt száraz kenyeret is. Végigcsináltuk. Eredmény azonban nem volt, így már gyorsan el kellett kezdeni az orvosok ajánlatát.

– A hitedről soha nem beszéltél még a közösségi oldalon. A keresztyének úgy tartják, a mélység közelebb visz Istenhez. Te onnan belülről, a mélység közepéből, hogy látod mindezt?

– Tudtam, hogy előkerül egy ilyen kérdés is, mint ahogyan a leánykák is sejtik, hogy végén leánykérés lesz. Örülök neki. Mélység? Az egész tapasztalatot én olyannak éreztem, mintha elindulnék egy hatalmas tó, vagy tenger vízében a túloldal felé. Először térdig ér a víz, majd ellep, és én már nem fordulhatok vissza. Több mint egy hónapig tartott mindez és a végén nagy öröm volt tapasztalni a kilábalást, ami még most is tart. Jé, akkor tényleg volt mélység. Az első megpróbáltatásoknál tapasztaltam, hogy nincs megfelelő imám ilyen helyzetekre, hiszen egy Miatyánkot bárki elmond egy focimeccs jó kimenetele miatt is, de a halálfélelmünkhöz is elegendő volna. Miért ne? Minden alkalommal arra gondoltam, hogy ez a baj csak a rossztól jöhetett, ezért a Sátán munkája, és ha kitartok, hozzájárulhatok lerontani a Sátán munkáját. Ha jól tudom Jézus is azt mondta, azért jöttem, hogy lerontsam a Sátán munkáját.

– Voltál szerkesztő, lapalapító főszerkesztő, humorista, színműíró, televíziós. A Fakutya nevű vicclap örökre összenőtt a neveddel. Arra is emlékszem, hogy hosszú éveig te voltál a Fáklya ügyeletes szerkesztője. Gazdag életút áll mögötted. Vannak, akár naponta eszedbe jutó emlékeid is?

– Naponta. Az újságírás összefügg azzal a hellyel, ahol élünk, hiszen azt írjuk meg, ami ott történik. Sokszor eszembe jut, hogy itt is, ott is járt Ady, vagy valamelyik volt kollégám, aki már nincs közöttünk. A Fáklya ügyeletes szerkesztőjeként naponta körbetelefonáltam a közhasznú intézményeket, körbejártam kis városunkat, és mire visszatértem a szerkesztőségbe, már a fejemben készen is volt a hírvonat. Ezzel ma is így vagyok. Ma nem kis noteszettel a kezemben járom az utcákat, hanem Nórikám kezét fogom, másik kezemben az okostelefonom, és bármilyen jó vagy rossz változást észlelek városszerte, megörökítem és közzéteszem a közösségi oldalon. Ez bennem az újságírói vér. Tudom, az itthoniaknak nem nagy újság mindez, de azok, akik elmentek külföldre, nagy örömmel vesznek bármilyen apró hírcskét minden változással kapcsolatban. Mert, aki nagyváradi, mindig is az marad.

– A külső szemlélő úgy vélheti, a közösségi médiában újra megtaláltad az egykori olvasóközönséged. Valósággal lubickolsz a Facebookon. Milyen hatással van rád, hogy sok száz emberrel napi kapcsolatban vagy?

A múlt szerelmese

Még nem teszem le a lantot, ígéri Kupán Árpád, akit nem sokkal nyolcvanadik születésnapja után kerestünk fel váradi otthonában. A történész, érdemes tanár, közíró úgy véli, vannak még feladatai. Emellett a rá jellemző rövid, precíz módon hitéről és az általa legfontosabbnak tartott könyvéről vallott.

– Isten éltesen! Milyen érzés a nyolcvanadik évvedet taposni?

– Hadd válaszoljak elsőként egy kis amatőr versikével:

„Drága szeretteimnek üzenem,
Hú ragaszkodásom végtelen.
Ha szívükben őrzik emlékem,
Nem volt hiábavaló életem.”

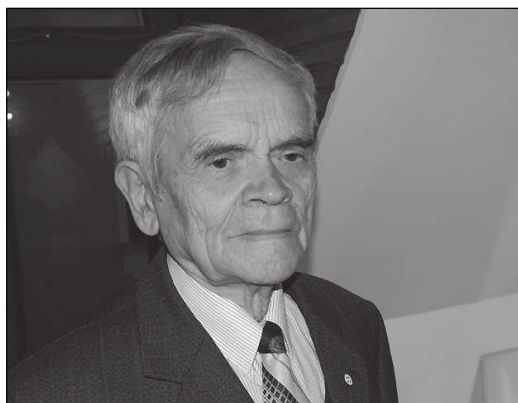
A nyolcvanadik születésnapomra *Sorsfordító évek* címen drága feleségem, két jóbarát támogatásával, segítségével egy válogatáskötetet adott ki, amelyet a legnagyobb titokban készítettek el és ünnepélyes keretek között adták át. Talán, sőt biztos, hogy ez is hozzájárult ahhoz, hogy ne adjam még fel, ne kövessem Arany János példáját, amit a Letészem a lantot című versében fogalmazott meg.

– Milyen kutatás, könyvírás foglalkoztat most?

– Úgy érzem, már csak azért sem tehetem le a „lantot”, mert megígértem, hogy még megírom Kis- és Nagyszántó történetét, ha a Fennvaló megadja a szükséges erőt és kitartást.

– Számos újságcikk és kötet kapcsolódik a nevedhez. Melyik a legfontosabb számodra, mind a beléfektetett munka, mind akár szakmai szempontból?

– A legfontosabbnak a *Szabadkőművesek Nagyváradon* című kötetemet tartom, amely 2004-ben jelent meg, az akkor még létező Ady Társaság kiadásában. Ez a kötet Raffay Ernő kezébe is eljutott, aki az egyik szabadkőművességről szóló művét ezekkel a szavakkal dedikálta számomra: „Kupán Árpádnak, akitől sokat tanultam”. Persze voltak, vannak egyesek, akik ezért a munkámért úgymond

„zsidóbérencnek” tartanak, nem tudva azt, hogy főleg a kezdeti időszakban számos jelentős keresztyén személyiség, köztük Sulyok István, a későbbi neves püspök, és a nagytekinélyű Várady Zsigmond, egyházmegyei főgondnok is tagja volt az egyik páholyoknak.

– Sokszor láttalak a Nagyvárad-olaszi templomban, ahol számos értelmiségi megfordult a rendszerváltástól kezdődően. A történész is ugyanolyan igehallgató, mint bárki más?

– Volt időszak, amikor „életveszélyes” volt egy magamfajta személynek templomba járnia, de akkor is megőriztem istenhitemet. Viszont ma már rendszeres templomba járó, hívő ember vagyok, és ebben a hitemben csak megerősít történészi, közírói tevékenységem, és az ehhez kapcsolódó kutatómunkám. Kétségtelen, ugyanakkor sajnálatos tény, hogy sok értelmiségi, közéleti személyiség eltávolodott az egyháztól és csak különleges alkalmakkor jelennek meg az istentiszteleteken, pedig jelenlétük megerősítő jelleggel bírna magyar közösségünk számára.

– Az a fogadás, amiről a kilencvenes években olyan sokat beszélünk, de képzeletben folyamatosan kitoltunk a távolibb jövőbe, mostanra sajnos már szemmel látható templomainkban, belvárosainkban, tanintézményeinkben és minden más életterünkben. Milyen biztatást osztanál meg azokkal, akik

KUPÁN ÁRPÁD 1938-ban született Dobrán. A Várad folyóirat és az idén január elsején betöltött nyolcvanadik születésnapjára megjelent válogatáskötet így összegzi pályafutását: Történész, érdemes tanár. Kolozsváron szerzett történelemtanári oklevelet, a Bolyai Tudományegyetemen, 1958-ban. Tanított Zetelakán, Kárásztelken, Mezőtelegden. Volt levéltáros Nagyváradon, vezetett diákszínjátszókört, helytörténeti kutatásokat folytatott. Mezőtelegd társmoográfusa, többkötetes ismeretterjesztő közíró. Fényes Elek-, Magyar Kultúráért-, valamint Magyar Megmaradásért-díjjal tüntették ki. Nagyváradon él.

KUPÁN ÁRPÁD ÖNÁLLÓ KÖTETEI:

- Mezőtelegd iskolatörténete – 2000;
- Szabadkőművesek Nagyváradon – 2004;
- Mezőbikácsi hősök és áldozatok – 2005;
- Ősi magyar falu a peremvidéken – 2006;
- A mozi évszázada Nagyváradon – 2007;
- Hűség és helytállás – 2008;
- Párhuzamos életrajzok – 2009;
- Nagyvárad nagy változásainak vezéregyéniségei – 2010;
- Új borsi krónika – 2015.

TÁRSSZERZŐKÉNT MEGJELENT KÖTETEI:

- Mezőtelegd története – 1996;
- 1956 emlékezete Bihar megyében – 2006;
- Jubileumi Rákóczi Évek – 2003-2011. Istennel a hazáért és a szabadságért – tanulmánykötetek.

most keresik életük megalapozását, jövőjét a Partiumban és szerte Erdélyben?

– Annak az „agymosásnak”, elnemzetlenítésnek, ami a kommunista rendszer éveiben folyt, ma is tapasztaljuk az utóhatását. Ez ellen csak erős hittel és kitartó munkával tudunk valamit tenni és célunkat el is érni. Szerencsére, ma is vannak még fiatal, élet-erős, elszánt emberek, akik tovább fogják vinni ezt a munkát és példát mutatnak nemzetársaiknak, hogyan kell hűséggel helytállni népünkért, nemzetünkért, hitünkért.

FÁBIÁN TIBOR

Sugárzó öröm, sugárzó kezelés

FOLYTATÁS A 6. OLDALRÓL

– Ez a helyes kifejezés! A lubickolás. Ezt énnekem találták ki! Itt akkor, és amit csak akarok, közétehetem, így most sikerült elérnem egy időben mindazt, amit életem során különböző időszakokban érhettem el. Mert volt ugye először az írott sajtó, és szigorúan csakis az. Több mint harminc évig lehettem szerkesztő, először, mint megyei tudósító, aztán a Fáklya, majd a Bihari Napló szerkesztőjeként. A forradalom megadta az újabb lehetőségeket, így, amint lehetett, azonnal megalapítottam a Fakutya és a Bumeráng

folyóiratokat, de már a színházi életbe is belekóstoltam, és lehettem két évig a Szigligeti Társulat házi szerzője. Aztán jött a televízió, és megalapíthattam a kábeltévé keretén belül az első huszonnégy órás magyar nyelvű adást TVS2 címmel, ahol jó kis műsorokat csinálhattunk a legjobb újságírókkal, mint Bogdán Ildikó, Tóth Ágnes, Kinde Annamária, Koós Attila. Első szavamra átjöttek a tévéhez. Na de a Facebook? Ez maga a szerkesztői Kánaán, hiszen itt most mindent egybe tudtam hozni, szerkesztést, újságírást, tévézést, ami csak befér. Mondhatnám, hogy most vagyok a csúcson. Fiaim, Csaba és Zsolt „löttek fel” hetvenedik születésnapomon a világhálóra, azóta ott

„légtornázom”. Sikerrel? Idén január 30-án értesített a F.B., hogy elértem a 81 000. értékelést az olvasóktól. Kell ennél több jó?

– Végül, mi mást kérhetnék egy humoristától, mondj, kérlek, egy viccet.

– Akkor jöjjön egy egészen új, friss. Még ki sem vettem a kemencéből, és csak titeket kínállak meg vele: „– Tudjátok, hogy ezentúl olcsóbb lesz a székelypóster?” „– Miért?” „– Azért, mert egy ideig már megint nem kell félnünk attól, hogy egy zászló miatt székelypósterként aprítanak majd bele.”

FÁBIÁN TIBOR

Újjászülő hivatás az élet érdekében

Édesanyám a szülészeten volt nővér. Újszülöttekkel foglakozott. Ezek között voltak az egészséges újszülöttek, és azok, akik koraszülöttek, vagy valamilyen rendellenesség miatt különleges kezelést és odafigyelést igényeltek. Kicsi gyerekkoromban, családi okok, illetve nehézségek miatt sokat voltam vele a munkahelyén. Bár ez nem munka, vagy nem csak munka volt az ő számára. Ma is, amikor szóba kerül régi foglalkozása, örömmel, lelkesedéssel beszél róla. Ilyenkor érzek a hangjában egyfajta szomorúságot is. Utalhat ez a szomorúság arra, hogy már nem végezheti ezt a hivatását. Mert ez egyfajta létforma volt a számára. Mindig ébren lenni, a kicsik reakcióira figyelve maximálisan koncentrálni. Életet az életre vezetni, életet élni, segíteni és a kezdődő életet újra éleszteni. Hivatás az élet érdekében.

Bizonyos értelemben család volt az ott dolgozók közössége. Megszoktam azt a környezetet, a sok síró gyereket és az élet érdekében végzett munka feszültségét. A sok örömet és derűt okozó kicsi újszülötteket. Azt, hogy mindegyiknek megvan a maga illata, arca, hangja. És igenis megkülönböztethetőek egymástól.

A szülészeten azt is tudni lehetett, a család és hozzátartozók személyéből következtetni lehetett arra, hogy milyen otthonba tér „vissza” a megszületett gyerek. Gyermekként a szülészeten sokat kérdeztem és sok mindent megtudtam. Láttam például azt is, hogy ezek a gyerekek egyformán jöttek erre a világra: meztelenül és kicsit piszkosan. Mert szülés után meg kellett őket fürdeni. A legtöbb sírt, mikor megszületett, de akadt olyan is, aki az első percben nem sírt fel, mint ahogyan és sem. De aztán felsírtak ők is. És ez a fájdalmas, nyöszörgő, az új és hideg világtól irtózó sírás nagy megkönnyebbülés volt az orvosnak, és öröm az édesanyának. Aztán pedig egyforma pólyába lettek téve és a sírásból megnyugodtak mind.

Akkor, gyermeki fejjel néha eszembe jutott, vajon milyenek lesznek, mikor akkorára nőnek, mint én? Mit fognak szeretni és mit nem? Okosak lesznek, szőkék, vagy kopaszak maradnak? És egyáltalán hogy kerülnek, hogy kerültem én is ebbe a világba? Ezért történt az is, hogy édesanyám elé állva egyik alkalommal neki szegeztem a nagy kérdést:

„Én azt már tudom, hogy hogyan jön ki a kicsi baba. De azt mondd meg nekem, hogy hogyan megy be?” „Anyá és Apa anynyira szeretik egymást. És a szeretetüket a

kicsi babával is megmutatják a világnak. Isten megengedi és Isten ajándékozza ezt nekik. Isten titka és csodája az élet. Ő a forrása és megtartója. Ő adott és ő tett oda, hogy én és mi vigyázzunk rád Neki. Te is a Jó Isten ajándéka vagy!” – volt a válasz.

Ajándék vagyok. Szeretetből–szerelemből fakadó ajándék.

A szülészeten akkor is voltak olyan babák, akiket nem fogadtak ajándékként. Voltak olyanok, akiket otthagytak. A másik szomorúság édesanyám hangjában, amikor a hivatásáról beszélgetünk: a szép gyerekek (és mindegyik szép, gyönyörű), akiket otthagynak. De még mindig jobb azoknál, mint akiket nem engednek megszületni. Mert ahol azért nem sír fel a gyerek, mert nem engedik megszületni, ott az új és hideg világtól pillanatnyilag fázó, nyöszörgő és a bepólyálástól elhalkuló sírás helyett irtózatos és néma sikoly rak fészket a lélekben.

Vajon ellehet felejtetni ezt a sikolyt? Mert a szülő édesanyák közül sokan azt mondják, hogy a szülés mindenféle fájdalmát elfelejtik, amikor a gyereket ölükbe vehetik. Mások pedig arról számolnak be, hogy a gyerek átértékeltet minden fájdalmat és minden érette hozott áldozatot. „Megérte és megéri” – érzik minden kétséget kizáróan. Áldozattal születik a jó és áldozatok árán lehet azt megőrizni.

Még a Romániai Református Egyház Zsinata is arra hívja fel a figyelmünket, hogy nincs jogunk a nehéz helyzetbe kerülteket elítélni. Nem a mienk az ítélet, és erre már Isten figyelmeztet minket. Ápolni,

befogadni, gondozni a nehéz helyzetbe kerülteket, a leányanyákat, az erőszak miatt szenvedőket... A békességet és a megbocsátást hirdetni, mutatni, cselekedni. A gyógyulást munkálni.

Hogyan találjam meg a velem egyidős „testvéreimet”? Azokat, akik egyszerre születtek velem, és árvák lettek. Azokat, akik talán másként is élhetnének, de őket otthagyták a szülészeten? Megvetés a szülei irányába és sajnálat feléjük? Közömbösség: „nekik ez jutott”?

Hiszek a változásban, az újjászületésben. Az én változásomban és az ő újjászületésükben. Ami szintén áldozat árán történhet meg. Krisztus áldozata árán, hogy meghalt értünk a kereszten. És az én mindennap vállalt apróbb áldozataim árán. Hogy a Krisztushoz tartozásom nem csak munka, vagy hivatalos kötelesség, hanem a szenvedéllyel vállalt hivatásom: jót tenni, akivel csak lehet. Persze, erre is az Élet Ura tehet képessé.

Hogy az írás elején vett példával éljek. Egy kicsit olyan ez, mint a szülészeten dolgozó nővérek munkája és hivatása, akik 12-24 órás váltásban ügyelik az újszülötteket. Szakértelemmel, figyelemmel, állandó készenléttel, valamilyen pozitív előjelű megszállottsággal gondozzák őket. Nem ítélik meg, nem bántanak. Határozottak és tudják, mikor és mit kell tenniük. Nem haboznak, hisz sok a munkájuk, de szeretettel teljesen diszkrétek. A lehető legpontosabban igyekeznek végezni a feladatukat és közben egyre többet tanulnak és megújulnak.

Talán mégsem vesznek el hagyományaink!

Gondoltam, az idén nem írok cikket a betlehemezésről. Hat év alatt már annyiszor leírtam, hogy a margittai Horváth János Elméleti Líceum tanulóiból alakult lelkes kis csapat újra részt vett a SzékelyKapuk–ZöldKapuk elnevezésű nemzetközi ökocivilizációs versenyen, és hogy a versenykiírás értelmében ismét népies, vidám, helyenként megható, máskor felemelő betlehemessel járta a város és a környező települések intézményeit.

Leírhattam volna, hogy az idén első alkalommal Debrecenbe is eljutottunk a XXVII. Nemzetközi Betlehemes Találkozóra, ahol csodás előadásokat láthattunk, és mi sem kellett szégyenkezzünk. A Szatmár megyei Mikolán megrendezett betlehemes versenyen elért első helyezésünkről is beszámolhattam volna, meg arról is, hogy Érbogyoszlóba, Székelyhídra és Hegyközszentmiklóásra is szeretettel vártak vissza és fogadtak bennünket.

Valahogy mégsem tudtam rászánni magamat az írásra. Tizenöt tanítási hét, a próbák idegeskedései – ahonnan felmérő vagy dolgozatírás miatt mindig hiányzott valaki –, majd a fellépések szervezésével járó izgalmak teljesen kimerítettek.

Teltek a napok, hetek. Aztán ahogy a Betlehemes Napló elkészítéséhez elővettem és elolvastam a beérkezett nézői és a betlehemesben résztvevő gyermekek leírt véleményét, úgy éreztem, hogy mégis van mit megosztanom erről a nagyszerű versenyről és tevékenységről.

Először is azt, hogy nem hiábavaló a sok befektetett munka, izgalom, utánajárás, mert a nézők kacaja, könnyei, elismerő szavai és a gyermekek lelkesedése, öröme mindenért kárpótol.

Másodszor állítom, hogy a betlehemezés kiváló eszköz az érzelmi, azaz a szív intelligenciájának fejlesztésére – nézőben és résztvevőben egyaránt.

Tanúskodjanak minderről az alább közölt vélemények:

* * *

„Idén főként azért jelentkeztem a betlehemesbe, mert egy jó barátom, aki már a tavaly is benne volt, szeretettel meghívott.

Sajnálom, hogy ez volt az első évem, és eddig nem ismertem meg, hogy pontosan milyen is a betlehemezés.

Nagyon örülök annak, hogy idén részt tudtam venni, és hogy segíteni tudtam ennek a hagyománynak a megőrzésében.

A betlehemesben az öreg juhász szerepét kaptam, ami nagyon kötődött hozzám, és pont az én stílusomhoz való volt. Legszebb élményem, ami megmaradt: a közönség neve-

tése és kíváncsisága. De azért a társaimat sem szabad kihagynom, sem a próbákat, amiken rengeteget nevtünk. Ahhoz képest, hogy nem sok időnk volt erre felkészülni, mégis együtt tudtunk működni, és úgy előadni, mintha már 10 éve ezt csinálnánk.

Mintha egy család lettünk volna!”
(Üveges János, XI.B. – Öreg pásztor)

* * *

„Első alkalommal jöttem betlehemezni. Azért jelentkeztem, mert szeretem ezt a csapatot. Eddig minden évben láttam a betlehemes játékokat, és ki akartam próbálni, hogy milyen lehet velük eljátszani a betlehemes történetet.

A legszebb élményem az volt, amikor láttam, hogy hogyan működik együtt a csapat, s milyen összhangban vagyunk.

Számomra nagy élmény volt készülni a betlehemezésre, majd előadni ezt a történetet. Mindegyik fellépésnél azt éreztem, hogy megérte a sok munka.”

(Mike Nóra, VII.A. – Angyal)

* * *

„Azért jelentkeztem idén is, hogy ezzel is dicsőíthessem az Urat, szolgálhassak Neki, s persze a társaságért is.

Mivel én már ötödik éve betlehemezek, nagyon sok jó élményem van, amit a betlehemezésem során »összegyűjtöttem«. Talán az egyik legkedvesebb emlékem az óvodában való betlehemezés marad, aztán persze a jó kis buszozások is egy életre megmaradnak az emlékezetünkben. Nagyon szeretem a közös munkát, főleg ha mindenki odateszi magát.

Talán az ideji volt az eddigi legösszetartóbb csapat, aminek én is részese lehettem. Sok fellépésünk volt együtt, s szerintem nagyon jó volt együtt szolgálni Neki!

Hálás vagyok ezért az egészért, azért, hogy Ő megszületett, s mi pedig továbbadhattuk az örömhírt kicsiknek, nagyoknak egyaránt.” (Balogh Eliza, X.B. – Angyal)

* * *

„Immár 5. éve, hogy betlehemezek, és nagyon tetszik. Szeretem benne azt, hogy családias hangulata van, és hogy új barátokat lehet szerezni.

Azért jelentkeztem idén is, mert rettentően szép az, hogy továbbvisszük a hagyományokat, és hogy elmesélhetjük azt, hogy hogyan is született meg Jézus.

Minden évben rengeteg élménnyel gazdagodtam, de legfőképp az marad meg bennem, hogy látom az emberek arcán azt, hogy mennyire örülnek, és mennyire meghatja őket, amit mi adunk nekik.

Lehet, hogy néha összekapunk a csapaton belül, de ez csak segít abban, hogy jobb és erősebb csapattá kovácsolódjunk, és ez meglátszik a munkánkban is.

Köszönettel tartozunk a tanárnőnek, mert minden évben ott áll mellettünk és hiába mondja azt, hogy: »Ez az utolsó év«, mi tudjuk azt, hogy nem így van, és hogy miattunk minden évben újra belefog a betlehemezésbe.” (Veres Antónia, X.B. – Angyal)

* * *

„Mikor először láttam az előadást, azt éreztem, hogy szeretném látni még... még... még... A sokadik meghallgatás után tudatosult bennem, hogy mi is válhatta ki belőlem ezt az érzést... Ezalatt a 20 perc alatt ott volt a szív és a lélek is. Elhittem minden egyes szót és áldást. Hála és köszönet minden egyes percért!” (Borbola Melinda, tanár)

Isten szabadító jobbjá Nagybodófalván

Január 22-28. között zajlott az egyetemes imahét Nagybodófalván. A bodói gyülekezet minden este szép számban eljött és aktívan részt vett ezeken az oldott hangulatú közösségi alkalmakon. Sokan süteményt hoztak a tea mellé, más családok vacsorával szolgáltak a parókián vagy saját otthonukban.

Hétfőtől csütörtökig Székely Zsolt erdélyi származású, Magyarországon élő református lelkész volt a vendégünk. A bemutatkozás során elmondta, hogy Baranyában 9, kisebb gyülekezetet pásztorol.

A napot lezáró teázás-sütizés mellett majd vacsora közben többet is megtudhattunk az ottani gyülekezeti életéről, közösségekről.

Az igehirdetések előtt rövid kis filmeket néztünk meg, melyek aláhúzták a napi üzenetet, segítettek elmélyíteni azt.

Fontos számunkra is aktuális igei üzenetekkel gazdagodtunk ezen a héten. Az irgalmas samaritánus példázata (Lk 10,25-37) alapján kiderült: a jézusi szeretetnek nincsenek határai. Mi is, igazolni akarván magunkat, feltesszük a kérdést: Ki az én felebarátom?

Ezzel mintha azt kérdeznénk Jézustól, hogy hol van a szeretet határa? Ki az, akit már nem kell szeretnem? Meddig mehet el a másik ember, amikor már nem kell szeressem, amikor már nem számít az Ő léte, amikor nem kell neki segítenem?!

Az irgalmas samaritánust állítja Jézus példaként a mindenkori írástudó elé. Ne kérdezz tovább, ne magyarázkodj, hogy nincs időd, kevés az erőd, menj és te is akképpen cselekedj! A keresztyén élet nem elmélkedés, nem csak szó, hanem tett is.

Aztán a mennybe kaptunk bepillantást úgy, ahogy János apostolnak jelentetett meg látomásban. (Jel 7,13-17) „Ezek után láttam, hogy íme, nyitva van egy ajtó a mennyben”. A menny nincs bezárva senki előtt, Isten szól! Isten üzen! A jó hírt az, hogy az Isten nem mondott le rólunk.

A jó hír számomra az, hogy mehetek a nyomorúságaimmal, nem kell szépítenem magam. A tisztogatást, új ruhába öltöztetést, lelkem gyógyítását elvégzi az Úr, aki itt Bárányként jelenik meg. És a Jó Pásztor teljes életet ajándékoz. Vele együtt már itt a földön teremheti életem a Lélek gyümölcseit. Olyan jó lenne, ha meglátszana rajtunk, hogy mi az Úr Jézus Krisztus által pásztorolt nép vagyunk!

Szerdán a szabadító Istenről hallottuk,

a 2Móz 3,1-10 igeszakasz alapján. Megtudtuk, hogy Ő szabad Isten, aki azt tesz, amit akar, ott jelenik meg, ahol akar. Kiderült, hogy nem néma, hanem beszélő Isten, aki lát, hall és együtt érez velünk. Sőt, megalázva magát leszáll az övéihez, hogy felemelje! 2000 évvel ezelőtt a Golgotáig hajolt az Isten: ott láthatjuk a kereszten az Isten szívét, amint megáll értünk, hogy nekünk életünk legyen.

Az is hangsúlyossá vált, hogy az Isten a munkáját nem közvetlenül viszi véghez, hanem a szolgálatába állít embereket. Így hívta el akkor a Hóreb hegyénél Mózeset. Jézus Krisztus is így hívta el tanítványait a maga szolgálatába, azzal az ígérettel, hogy áldássá lesznek. Mint ahogy a hegyi beszédben mondta, hogy: „ti vagytok a világ világossága, a föld sója” – ez azt jelenti, hogy mások hasznára fogtok élni.

A vezető Istenről és a vezetett néperől szóló igehirdetés (5Móz 1,19-35) számadásra és (újra)tervezésre sarkallt. Izráel a pusztában megtapasztalhatta, hogy velük van az Úr! Életünk pusztaságaiban, küzdelmeinkben mi is átélhetjük ugyanezt.

Ígéretet ad az Isten! „Lásd, eléd tárta ezt a földet Istened, az Úr. Vonulj ellene és vedd birtokba! Ne félj, és ne rettegj!” De amikor Ő ígér, akkor ez parancs is egyben! Vajon, az én életem válasz az Isten ígéretére?

Isten népe abban különbözik a világtól, hogy hisz Isten ígéretének!

Amikor a nép kételkedik Isten szavában, Isten nem pusztítja el őket, hanem megerősíti ígéretét: „Istenetek az Úr, aki előttetek jár, harcolni fog értetek”. Ebben bízva nézhetünk elébe mi is a jövő kihívásainak.

Pénteken Gáll Zoltán, lugosi lelkipásztor a 2. Filippi levél alapján hirdette köz-

tünk a krisztusi lelkület fontosságát mint keresztyén életünk valódiságának mércéjét. Ez összekapcsolódik a bőjttel, ami lemondás valamiről valamiért. Pontosabban Krisztusért. Hiszen csakis az Ő példája tud kiragadni önzéséből, hogy alázatosan és őszinte szeretettel tudjak másokhoz viszonyulni.

Szombaton a Református Mentő Misszió, vagyis a Bonus Pastor Alapítvány bemutatkozóját láthattuk levetítve, egy személyes bizonyágtétellel egybekötve. Az alkoholizmus rabságából szabadult házaspár vallomása jól példázta azt, hogy a Jó Pásztor ma is megkeresi és megtartja az övéit.

Vasárnap úrvacsorás istentisztelettel zárta az imahetet Csizmadia Ferenc helyi lelkész. A 106. zsolttárban megfogalmazott fohász a mindannyiunk kiáltása is lehet: „gyűjts össze minket a pogányok közül, hogy dicsőítsük a te szent nevedet, és dicsekedjünk a te dicséreteddel.”

Hiszen mi is kisebbségben élünk. De a pogányság, amely közé szét vagyunk mi szórva, mint református gyülekezet, nem egy ország, hanem az a fajta ideológia, szellemi hatalom, amely válaszfalakat emel és elidegenít egymástól, a közösségtől. Amely a kényelmet, a jólétet részesíti előnyben a szolgáló étellel szemben. Ez a pogányság: a bennünk levő pogányság, ami a szívünkben él. Vagyis a bűn.

Ugyanakkor ez a zsolttár egy hálaének Istennek Izráel minden bűneivel szemben gyakorolt kegyelmességéért. És mivel Isten hozzánk is irgalmas, ezért nemcsak vágyakozhatunk, hanem hálából elkezdhetünk tenni is valamit. Építkezhetünk fizikailag és lelkileg egyaránt. Mert a lehetőségek adóttak, csak élni kell velük.

A Magyar Kultúra Napja Sződemeteren

A magyar kultúra napját Kölcsey Ferenc szülőfalujában, Sződemeteren is megtartották. Ez alkalommal is voltak, akik elzárándokoltak a környező településekről, hogy a Himnusz szerzőjének szülőfalujában ünnepeljék ezt a napot.

Főtiszteletű Csúry István, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület püspöke a Zsolt 62,13 igeszakasz alapján szólt az egybegyűltekhöz. A felolvasott zsolttárrészben benne van Istennek a múltbéli szeretete és az a perspektíva is, ami előttünk áll. Az az irgalom és szeretet, amit a zsolttáros megfogalmaz, mindannyiunk ajándéka lehet. „Azért vagyunk itt, hogy elmondjuk ennek a világnak, hogy Istennél erő van és áldás továbbra is. Ő szeretett bennünket és szeretni is fog, de ehhez hozzá kell tennünk a magunk erejét és szeretetét is. A felülről jövő ajándékok által nagyon sok ember kell érezze, hogy Isten szeretetében volt a múlt, és ebben van a jövő is” – mondta a püspök.

Pakulár István, tasnádi lelkipásztor köszöntötte az ünneplőket, majd reménységét fejezte ki, hogy ez az utolsó alkalom, amikor kültéren szervezik meg az ünnepséget. A Kölcsey Emlékház lassan elkészül és átveszi szerepét abban a tekintetben is, hogy lesz egy

olyan hely, ahol méltóképpen lehet ünnepelni. „Hálát adok Istennek, hogy hatalmával, erejével támogatja azt a munkát és azt a nemes szolgálatot, melyet nemcsak Sződemeterért, hanem az egész Kárpát-medencéért, sőt a világ magyarságáért végzünk. Ahhoz, hogy tovább tudjunk lépni, és mindazokat, amiket közösen felvállaltunk a Királyhágómelléki Református Egyházkerülettel folytatni tudjuk, további erőre van szükségünk. Arra

kérek mindenkit, hogy imádkozzanak értünk, hogy mindaz, amit a nemzet asztalára le kívánunk tenni, az megvalósuljon. Azért, hogy legyen egy olyan hely, ahová el tudunk zárándokolni, emlékezni nagyjainkra” – fogalmazott a lelkipásztor, majd Kós Károlytól idézve fontos gondolatokat fogalmazott meg a hivatástudatról és kisebbségi sorsról.

Az ünnepség koszorúzással és szeretetvendégséggel ért véget.

Presbiter munkatársak továbbképzése

Presbiterek számára tartottak továbbképzést Ákoson január 6-án, melynek Tar Csaba volt a főszervezője. A presbiterek képzését a Magyar Református Presbiteri Szövetség (MRPSZ) támogatta. Szép számmal megjelentek a Nagykárolyi Református Egyházmegye presbiteri közül a továbbképzésen, melyet a Sárospataki Református Teológiai Akadémia tanárai tartottak.

Az előadásokat Tolnay István esperes rövid igemagyarázata előzte meg. Az igehirdető a

Róm 12,3-8 igeszakasz alapján az egyház építéséről, szolgálatról és kegyelmi ajándékokról szólt. Hangsúlyozta, hogy egyetlen presbiter sincs, akinek abszolút semmi képessége ne lenne a mások javáért való munkálkodásra. Azt jelenti ez, hogy Isten az Ő lelke által a gyülekezetben mindenkit fel akar és fel tud használni valami pozitív, építő feladatra. „Ki-ki aszerint végezzen valami szolgálatot, vállaljon valami konkrét felelősséget, hogy milyen kegyelmi ajándékot kapott hozzá Istentől” – fogalmazott az esperes.

Dr. Enghy Sándor ószövetségi bibliaismeretről tartott különösen érdekes előadást, Pásztor Gyula pedig a presbitereknek az egyházban betöltött helyéről beszélt. Kiemelte, hogy a presbitereknek ott a helyük Krisztus mellett, a templomban és a közösségben egyaránt. D. Szabó Dániel, a Magyar Református Egyház Presbiteri Szövetségének tiszteletbeli elnöke missziói beszámolót tartott.

Dr. Geréb Miklós, irinyi lelkipásztor az énekek tanításában és gyakorlásában működött közre. Az eseményt megtisztelte jelenlétével dr. Judák Endre, az MRPSZ presbiterképzési elnöke, Tóth András, a KREPSZ elnöke és Váczi Gábor, az MRPSZ titkára, aki közbenjárta az anyagiak megszerzésében. Almási Csaba, a Nagykárolyi Református Egyházmegye Presbiteri Szövetségének elnöke örömet fejezte ki, hogy nagyon sok presbiter részt vesz a továbbképzési programban, mely összesen 5+1 alkalomból fog állni. Amint elmondta, ez nem áldozat a presbiterek részéről, hanem áldás számukra. Megtisztelő, hogy ezeken az alkalmakon gazdagíthatják tudásukat. Az újabb ismeretek szerzése pedig még inkább méltókká teszi őket tisztségük betöltéséhez.

Ma még nem nevettem

Örülni, ez az egyik kulcsszó, amit elcsépeltnek gondolunk, és mégis talán ez hiányzik legjobban és legtöbbet az életünkből. Örülni?! „Hogyan és minek, vagy egyáltalán miért örüljek?” – kérdezzük sokszor, és hogy lesújtó helyzetünket még inkább aláhúzzuk, legyintünk is hozzá. Dühít az öröm szó, mert több érvet tudnék felhozni ellene, mint mellette? Keresztyéni hitem ellenére, vagy éppen ezért zavar, hogy másoknak, sokaknak több öröme van, mint nekem?

Mit jelent az öröm? Semmiképp sem a felületes viháncolást, ami irreálisan rózsaszínben látja a világot és bármelyik pillanatban semmivé válható buborékban röpteti az embert. Az öröm meghaladja a boldogságot, és talán megfoghatóbb és konkrétabb is. Nem bonyolult életfilozófia, hanem szívből jövő, mosolyra tanító gyógyszer.

A mosoly és a nevetés felszabadít. Összehozza az embereket, boldogsággal és meghittséggel tölt el mindenkit. Sőt, a mosoly fizikai változásokat idézhet elő az ember szervezetében. Azaz, a szó szoros értelmében a mosoly gyógyít. Csökkenti a fájdalmat, oldja a feszültséget, lazítja az izmokat, erősíti az immunrendszert, frissíti az elmét és fokozza az energiát.

Az őszinte és jóízű nevetés csökkenti a testben a stresszhormonok mennyiségét, növeli a fertőzés elleni antitestek számát. Ez pedig azt jelenti, hogy növekszik a szervezet betegségekkel szembeni állóképessége. Fokozza az endorfin termelődését, ami a „boldogság hormonokat” jelenti. Ezek jelenléte a szervezetben erősítik a jó közérzetet és még fájdalomcsillapító hatásuk is van. De a nevetés a szív működésére is jó hatással van. Fokozza a vérkeringést, ami csökkenti a szívroham és egyéb keringési rendellenességek megjelenését.

Amikor nevetünk, jól érezzük magunkat. És ez már önmagában megéri. De a nevetés, bizonyos helyzetek humorral történő nyugtázása segít abban is, hogy egészséges távolságból és kevésbé fenyegetően, azaz realitásban kezeljük bizonyos helyzeteket. Amelyeket ha túl komolyan veszünk, fölének nőhetnek. A humor távolságot teremt a gondok és köztünk, és ennek eredménye a túlterheltség esélyének nagymértékben való csökkentése. A nevetés feloldja a nyomasztó érzéseket. E miatt is a nevetés feltölt, kipihentnek érezzük magunkat és jobban tudunk figyelni az éppen aktuális dolgunkra. De a nevetés ragályos is. Ha látjuk, halljuk, az agyunk arra készlet,

hogyan mi is elnevezzük magunkat. Jó ezt a „ragályt” elkapni és ezzel fertőzni.

Nem utolsó sorban a nevetésnek közösségteremtő és kapcsolatot erősítő hatása is van. Nincs szükség különösebb tudományos kísérletekre, gondoljunk csak saját tapasztalatainkra. Együtt nevetni mindig jó élmény és összekapcsol. Erősíti az érzelmi kapcsolatot, oldja a konfliktusok, vagy egyéb gondok miatti feszültséget és ellenérzéseket is. A közös nevetés előkészíti a terepet a nézeteltérések tisztására.

A nevetést és örömet nem szabad erőltetni. Ennek mindig szívből kell jönnie. Karinty Frigyes is megjegyzi, hogy „a humorban nem ismerem tréfát”. Isten mindenható és szeret minket. Ez a világ legkomolyabb és legbiztosabb kijelentése. És nem vicc a nevetés sokrétű és jótékony hatása sem. De az sokszor már nevetséges, hogy milyen apró dolgokon bosszankodunk akár napokig. Örülünk és nevezzünk, mert így könnyebb szeretni, megbocsátani, a gondokon felülemelkedni, egyáltalán: élni. És a világ már epedve várja, hogy Isten örömet mondó szava által gyógyuljon sötétségbe taszító komorságától.

GHITEA-SZABÓ JÓZSEF-LEVENTE

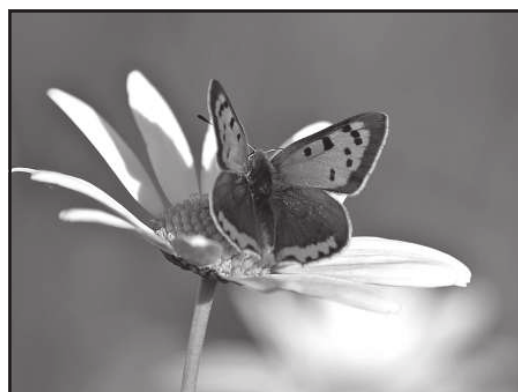
Ahol már pillangók sem repülnek

Gazdag, szép ország Anglia királysága, és amint a neve is mondja, mesébe illő.

Ott jártam jó párszor dél-nyugati partjain, ahol ütközik az ég a vízzel, mint a hajtogatott levelestészta, a két kék szín egymást erősítve. Ezer arcú az óceán, ezer formájú öblök, partok, kavicsok, kagylók. Rendezett. Mindenhol, minden rendezett: az utcák s házak sora, a rengeteg sövény mellettük, az állandóan lenyírt fű. Sehol egy gaz, egy oda nem való vad-bokor. Aliz csodaországban – jutott eszembe, ahol a fák, bokrok szabályos formákra vannak nyesve, az úti kavicsok színesre festve.

Mindenhol kaszálnak, nyírnak, nyesnek. A legelőkön sem nő fű gazzal, vadvirággal együtt.

De, mint tudjuk a fizikából, minden hatásnak van ellenhatása: eltűntek szép lassan a pillangók, a méhek, a bogarak, a madarak. Eltűnt mezejükről nemzeti viráguk, a pipacs, ezért a koszorúikba meglegházakban nevelt pipacsokat fonnak. És ahhoz, hogy a gyerekek, a felnőttek hasonló „cso-

dát” lássanak, úgynevezett pillangó-házakba kell ellátogassanak, meglesve az éppen akkor kibomló bábót, fésző pille-szárnyút. A gyereksereg ámulva bámulja a kék-zöld páncélú nyüzsgő bogár-hadat, a zümmögő darazsat.

A madárfüttyöt is természetesen magán-felvételtől hallgatják s talán csak a tudósok láttak fészket utoljára „élőben”, élő lelőhelyen.

Nagy riadalmat keltett a veszteség, a kár, amit az emberi túlbuzgóság okozott.

Most már visszafelé vezet az út: be kell vetni vadvirág maggal a mezőket, erdőket, tisztásokat, dűlőket, útszéleket. Azt rebesgetik, hogy maga Károly herceg, Erdélyből gyűjtötte össze a magvakat kaszálás közben. Miniszteri törvényt adtak ki arra, hogy drasztikusan csökkentsék a lekaszált területeket az országban. Láttam is a tavaly nyáron parkokban meghagyott nyíratlan, margarétás területet, amelyre az angolok báméskodni járnak.

És az ember balgasága miatt, így teszi tönkre lassan ezt a gyönyörű Földet, mit ajándékba s csak használatra kapott. Isten teremtett világa lassan pusztul a kezünk alatt.

Ha reggel felkelek, még szépet lát hálásan párás szemem: virág nyílik a kertben, a fán, madártrilla hallatszik az orgonán. Este még látom, hogy csillagzárpor veri az ég ablakát, de lehet, hogy mire fényük ideér, már csak múlt lett a jelen és már ők sincsenek.

VERES PIROSKA

Reformátusok gondozása Nyugat-Európában

A Nyugat-Európai Magyar Református Lelkigondozó Szolgálat szervezetenként népegyházi alapokon működő – egyházi és polgárjogi – kettős legitimációval rendelkező – a Kárpát-medencén túli – Nyugat-európai magyar református szórványegyház. Tagjaink Európa- és világszerte, ill. a Kárpát-medencében élnek.

Egyházi felhatalmazásunkat Ravasz László (1882–1975), az Egyetemes Konvent lelkes elnöke *nyílt parancsától* származtatjuk, aki 1944-ben azzal a küldetéssel bízta meg vitéz Nagy Sándort (1896–1954), a Konvent titkárát, egykori bukaresti lelkeszt és munkatársait, hogy szervezzék meg a nyugatra menekülő magyar reformátusok lelkigondozását.

Így került sor országokként állandó magyar református egyházi szervezet, a *Szórványban Élő Magyar Református Egyház* (SzÉMRE) megalapítására. Az alapítók megbízatását az Egyetemes Konvent 1946-ban megújította. Nevének NyEMRLSz-re módosításával 1957-ben függetlenítette magát a Magyarországi Református Egyháztól, de a SzÉMRE jogutódja maradt.

Az anyaországban az Állami Egyházügyi Hivatal (1951–1989) dicstelen működésének ideje következett, majd az 1956-os forradalom megtorlása. A nagypolitika áldatlan örvényébe belesodródva, megszűnt az európai magyar református szórvány lelki vérkeringése a Kárpát-medence tömbreformátusságával és *horribile dictu*, csődöt mondott azok felelősségvállalása a szórványba szakadtakért.

Komoly erőfeszítések történtek a kapcsolatok helyreállítására Magyarország uniós csatlakozása előtt is. Az 1998-as luxemburgi csúcstalálkozóra javasolt integrációs elgondolás szerint minden nyugat-európai, magyar ajkú református gyülekezet az egységes Magyar Református Egyháznak kicsiny külhoni képviselője lehetett volna.

Am ez az egyoldalú kísérlet füstbe ment terv maradt, melyet nem karoltak föl hitünk anyaországi cselédeinek akkori vezetői. Aztán a századforduló végén a NyEMRLSz protestantizmus örve alatti megszüntetésének sikertelen jó másfél évtizedét is túléltek, sőt 2003-ban alanyi nyilvántartásba kerültünk Hollandiában, a jogi személyiség folytonosságát biztosító uniós polgárjogi alapítványként.

A MAI HELYZET

Közhely, hogy a közel 15 milliós nemzetünk több mint 40 országban él. Nincs még egy nép a világon, amely önhibáján kívül ennyire talajt-vesztetté vált! S nincs még egy olyan világ-szórványban élő nép, olyan nem-

zet, amely immár egy évszázada ennyire megakart maradni önmagának: magyarnak és reformátusnak!

Ugyanakkor tisztában kell lennünk azzal is, hogy az ún. nyugati kereszténység már romokban hever. Egyértelmű, mert *Isten igéje helyett a tolerancia az origó!* Az iszlám szélsőségesek radikalizmusában pedig annyi az újdonság, hogy olyan Európa ellen harcolnak, amely saját önképe szerint már rég nem létezik. Pontosabb nemzetpolitikai megfogalmazásban a nyugatra áttelepülő nemzetársaink 1992-ig *menekültnek* számítottak, azóta pedig *uniós migránsok*.

Tanúsíthatjuk a Kárpát-medence egészéből kitelepülő vagy elvándorló nemzetársaink hatványozottan növekvő számát. Az utóbbi évtizedek uniós migrációs folyamatában ez főleg gazdasági előjellel történik. A magyar nemzeti, illetve egyházi, felekezeti elkötelezettség pedig már nem oly mértékben van jelen, mint a korábbi nemzedékeknél. A gond „csupán” annyi, hogy akik a Kárpát-medencéből elvándorolnak, nem mindig érkeznek meg magyar református egyházi múltjába tudatosan kapaszkodó közösségeinkbe. És mondjuk ki korábbi tapasztalataink szerint: az elvándoroltak nagy része aligha tér haza! Innen származik a jövő megoldandó feladatai felé emelni vigyázó tekintetünket.

Gyermek és ifjúsági foglalkoztatással még egy nemzedék elérése, felekezeti és nemzeti önazonosságukban többségüket Nyugaton kell megtartanunk. Az újonnan érkezettek felkarolását és a gyülekezeti bekapcsolódást kell megoldanunk, foglalkoznunk kell társadalmi beilleszkedésük, a továbbtanulás, munkavállalás gondjaival.

Tehát a folyamatos gyülekezeti munkánkra való igény befektetés a jövőnkbe – a második (sokadik) nemzedék megtartása! Célunk tehát kettős: felekezeti és nemzeti kisebbségben olyan szórványstratégia kidolgozása, amelyben a közös távlatokat célozzuk meg, ehhez munkatársakat keresünk a szórványgondok kezelésében.

JÖVŐKÉPÜNK

Magyar református értékeink megőrzése és továbbvitele a feladatunk. Ebben látjuk a Nyugat-Európai Magyar Református Lelkigondozó Szolgálat múltjára alapozott felkészültségünket. Véleményünk szerint világszerte – eleink szavaival élve – *tiszteletes és tudós*, helyben élő, közösségteremtő, jól képzett magyar református lelkesekre van szükségünk. Mert az egy-egy hétvégén, időnként jutalmazásként kiküldött lelkész – úgymond egyfajta *berepülő pilóták stratégiája* – aligha oldja meg a pásztor nélküli gyülekezet gondjait.

DR. V. BÉKÁSSY N. ALBERT, VILÁGI ELNÖK

Kétségeinket és az egymásba feszülő indulatokat mintegy válaszút elé állítja az aszsimiláció – haladás a beolvadás egyirányú utcájában, de fogalmazzunk inkább alázatosan – az a sorskérdés, mely *Isten pusztában vándorló népének ügye. A magyar református szórvány lelkigondozásának megoldása egyetemes magyar ügy, közös felelősségünk, melyet átfogóan és sürgősen rendezniünk kell*, fogalmaztam 2010. február 21-én az *Egyház és Magyarság* c. szakmai tanácskozáson, az egykori Határon Túli Magyarok Hivatala (HTMH) szervezésében.

A megmaradás és megélhetés kimunkálásán túl a már meglévő gyülekezetek mellett, Európa-szerte foglalkoznunk kell új gyülekezetek szervezési igényével. Spanyol-, Olasz- és Írország még ugar; Dániában a 70-es években megszakadt magyar szolgálat újrászervezésre vár, valamint nagyrészt a Balti államokban is. A közösségvállalás és kölcsönös tiszteletadás szellemében akadálymentes, építő párbeszéd következhet különbözőségeink ellenére is a különböző európai magyar egyháztestekkel és egyházi szervezetekkel. Eljött az ideje, hogy a nyugat-európai magyar református szórvány elfoglalja megillető helyét a szórvány megtartását célzó nemzetpolitikai testületekben is.

A szórványstratégiában egységre törekszünk a Kárpát-medence tömb református egyházaival, illetve a nyugat-európai magyar egyházi és világi szervezetekkel. Elveink különbözhetnek, de talán József Attila fogalmazásában mondjuk így: *A harcot, amelyet őseink vívtak, békévé oldja az emlékezés, s rendezni végre közös dolgainkat, ez a mi munkánk; és nem is kevés.*

Rangos díjat kaptak a Nagyvárad-Velencei fiatalok

Nagyváradon a Szigligeti Színházban zajlott díjkiosztó gálaünnepséggel ért véget a 2018-as év Magyar Kultúra Napjához kötődő rendezvénysorozat. Díjban részesült a Nagyvárad-Velencei Református Egyházközség Ifjúsági Színjátszó Csoportja is!

A magyar kultúra Napja a Himnusz születésének, befejezésének napja, s így maga az ünnep az alkotónak az ünnepe is. A teremtő ember ünnepe, hisz minden kulturális érték az alkotótól eredeztethető. Alkotó nélkül nincs kulturális érték, kultúra nélkül nincs emberi lét, mert ugyan a fiziológia törvényei kultúra nélkül is viszik előre az életfunkciókat, ám ez csak lecsupaszított, a transzcendenciát nélkülöző lét.

Születésünktől egy kulturális kontextusnak, egy hihetetlenül komplex jelrendszernek a részeként élünk, és a világban eligazodni is csak akkor és olyan mértékben tudunk, amikor és amilyen mértékben készen áll az a kulturális fegyverzetünk, páncélunk, amely biztonságot nyújt, világítótorony és útjelző cölöp egyszerre. Hozunk valamit magunkkal, a kulturális örökségünk letűnt korok hagymahéjszerű rétegződéseit, amely burok és rejtett tudás egy időben. Őrizzük, újraértelmezzük, rá támaszkodunk, faggatjuk, neki vetjük a hátunkat, ám ennél több is, hisz jelenvaló, benne élünk, vele élünk, belőle és általa élünk és vagyunk azok, akik, anélkül, hogy minden áldott percben erre reflektálnánk, mint ahogy a lélegzéssel sem bíbelődünk sokat. Csak akkor kapjuk fel a fejünket, amikor baj van.

Persze, a kultúra ennél is több: nem elég megőrizni, nem elég élni benne és érteni. Nem elég használni, mint egy identitásburkot, hivatkozni rá, megbújni hűvös és biztonságosnak tűnő árnyékában. Jövő is, teremtésre váró holnap, alkotás, ház, amely sosem készül el, ház, amelyet mindig építünk. Ezért a magyar kultúra ünnepe nemcsak felszabadultság, hanem szorongás is egy időben, az erdélyi magyar kultúra pedig része az egyetemes magyar kultúrának. Ez csak addig közhely, amíg nem állunk neki egy olyan katalógus összeállításának, amelyben benne lenne mindaz, ami a magyar kultúra része és benne az is természetesen, ami az egyetemes kultúrában már helyet biztosított maga számára.

LAUDATIO

A Nagyvárad-Velencei Református Egyházközség Ifjúsági Színjátszó Csoportja tiszteletére

Nagyvárad-Velencén az első világháború, és az 1948-ban bekövetkezett államosítás közti időszakban pezsgő kulturális élet folyt mindkét felekezeten, mind a római katolikus, mind a református egyházközségek szervezésében, főként az 1936-ban felépített római katolikus kultúrház adta lehetőségeket kihasználva.

A Királyhágómelléki Református Egyházkerületbe kebelezett Velencei Gyülekezetben – a kerületben egyedülállóként – több mint tíz éve amatőr színjátszó csoport működik, követve a dicső elődök példáját.

Az eddig bemutatott előadások közül megemlítendő – a teljesség igénye nélkül – Csehov: Pannov apó; A nagy vacsora példázata; A kilenc kő; A bohóc; A buszra várva; Kajdy László: Szól a harang; Jerome Klapka Jerome: Valaki járt itt; Titoktalanított világ; Sütő András: Fügedes a pokolban, avagy Sáronnak nárcisza (ez előadással szolgáltak legutóbb Nagyváradon 2017. május 20-án az Őrizd a várat! Református Egység Fesztiválján is, a Reformáció 500. emlékévében), stb. című darabokat. Jelenleg Móricz Zsigmond: Kend a pap? című darabjának a bemutatására készülnek.

A színjátszó csoport Erdély és Partium különböző gyülekezeteiben, valamint az anyaországban, pl. Hódmezővásárhelyen, Debrecenben, Nagyrozvályon, Hajdúböszörményben, Lónyán, Tizzaszalkán, stb. tartott előadást.

A színjátszó csoportnak kb. 16 tagja van, 17-től 34 éves korig, mely tagok között vannak gimnazisták, és felnőttek is (még családosi ügyvéd és jogász is).

A csoport célja: a közösség építése és megtartása, a jövőre való gondolás, anyanyelvünk és kultúránk ápolása, valamint keresztyén értékeink megőrzése, és természetesen az evangelizáció, vagyis a Krisztusról való bizonyoságtétel.

A színdarabok rendezője a velencei gyülekezet lelkipásztora, Farkas Antal. Jó szívvel, és munkájuk iránti elismeréssel terjesztem fel a Nagyvárad-Velencei Református Egyházközség Ifjúsági Csoportját a Magyar Kultúra díjra.

CSERVÁK MIKLÓS, az RMDSZ Nagyvárad-velencei választmányának elnöke

A Nagyvárad-velencei Református Egyházközség Ifjúságának előadásában

Kajdy László

Szól a harang

Színmű 3 felvonásban

Szereplők:

Csaba István, református lelkész ... Ványai László	Dr. Szabó ..... Szabó Dávid	Presbiterek: Búte Attila, Halász Attila, Herpai Imre, Kovács-Mihók Anita, Vigh Valéria
Ilonka, a felesége ..... Kabai Krisztina	Mariska ..... Kiss Tímea	Súgó: Szabó Renáta
Özv. Pallainé, Ilonka anyja ..... Szakács Mónika	Tercsi néni ..... Farkas Csenge	
Nagy Lajos, egyházi gondnok ..... Nagy Arnold	Mari, a cseléd ..... Csatári Andrea	
Flóra néni, a felesége ..... Kiss Emese	Postás ..... Pálfi Levente	

Rendező: Farkas Antal

Helyszín: _____

Időpont: _____

Jelentős anyaországi támogatás az egyházkerületnek

A magyar kormány lényeges támogatásban részesíti az idén is a Királyhágómelléki Református Egyházkerületet. Részletekről, idej tervekről esett szó a múlt pénteken megtartott sajtótájékoztatóon, amelyen jelen volt Csúry István, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület püspöke és Fülöp Attila, a Fidesz-KDNP helyettes államtitkára.

Fülöp Attila, a Fidesz-KDNP helyettes államtitkára elmondta: az egyházkerület sokat tesz nemzeti építésünk érdekében, a nemzetrészek megmentésének zálogát jelentik az ott működő egyházak. A KREK sokat vállalt magára és természetes álláspontjuk, hogy az egyház kérése meghallgatásra talál náluk. Ez nem mindenhol ilyen természetes, másutt a keresztyén értékek naponta zárójelbe kerülnek. A magyar kormány álláspontja viszont az, hogy Szent István örökségét kötelességünk tovább vinni. Örömmel tudatta: az egyházkerülettel folytatott építő együttműködés jegyében a KREK részére az idén 630 millió forintot különítettek el, ezen belül hitéleti és közösségi célokra 400, oktatási intézmények támogatására 80, szociális intézmények támogatására pedig 150 millió forintot. Mint megemlítette, többek között folytatódni fog a Lorántffy Zsuzsanna Gimnázium korszerűsítése, s a nagykarolyi Kálvin Központra is jut pénz.

Mint kitért rá, havonta zárnak be templomok, vendéglátóipari egységekké alakulnak, ezért is vállalták, hogy segítséget nyújtanak az egyháznak a hitéleti munkában, templomok felújítása folytán. A magyar kormány támogatásából a Kárpát-medencében 1500 templom és plébánia felújítására került sor, s az elmúlt hét év során 89 templom épült fel. Mindez azt szolgálja, hogy ez az ország magyarnak és keresztyénnek maradjon meg.

Forró László püspökhelyettes arról szólt: az egyházak olyan jogfosztott állapotba kerültek intézményi szempontból Trianon után, hogy a restitúció ezt csak töredékében tudta helyreállítani.

Amint a későbbiek során Farkas Zsolt előadótanácsos megemlítette, három olyan nagyváradi épületben működnek szociális

szolgáltatásaik, melyek felújításra szorulnak: a „régii Lorántffy” épülete melletti sarokház, ahol a Lámpás alapítvány működik, a Kolozsvári úti irodahelyiség, amely már nem elegendő a diakónia számára, és a Moszkva utcai orvosi rendelő lesz felújítva többek között.

Sajnos a diakónia nem talált partnerre az önkormányzatban, utóbbi megvonta tőle a támogatást, tudatta Farkas Zsolt. Az állam semmivel nem segít, csupán követeli az akkreditációt és a különböző engedélyeket, pedig elvárás lenne, hogy támogassa azokat a szociális hálózatokat, ahol látható munka történik. A magyar kormány támogatása nélkül lehetetlenség volna felújítani ezeket az épületeket, tette hozzá. *(Bihari Napló)*

NEUMANN ANDREA

Bemutatták a 2018 évi Református Zenei Kalendáriumot

Az Orosz Otília Valéria kántor által szerkesztett és szakmailag felügyelt Református Zenei Kalendáriumot a nagyváradi Lorántffy Zsuzsanna Református Egyházi Központ múzeumtermében mutatták be.

A Református Zenei Kalendáriumot immár harmadik alkalommal adják ki, 2014 és 2015 után ebben az évben jelent meg újra a színes, zenei eseményeket megjelenítő kiadvány. A kalendárium létrejöttéről annak szerkesztője, Orosz Otília Valéria beszélt.

A könyvet a Királyhágómelléki Református Egyházkerület, a Reformáció 500 Emlékbizottság és a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. támogatta. Úgy tervezték, hogy még karácsony előtt nyomdába kerül, ez végül január elejére tevődött át. A kalendárium létrejöttéért nagyon fontos, hogy a következő nemzedékek is a kezükbe foghassák, hasznos, megbízható adatokat tartalmaz, mondta el a szerkesztő. A legtöbb írás a kiadvány részére készült, számos írás ebben jelenik meg először. A kiadvány különlegességét képezi, hogy a sorozat harmadik részével immár 54 ének történetét dolgozták fel – az egyházkerületben egyébként 95–100 ének van.

A kalendárium bemutatóján részt vett a debreceni dr. Fekete Csaba lelkipásztor is, valamint a szintén Magyarországról érkezett Berkesi Sándor, Liszt Ferenc-díjas karnagy, főiskolai docens. Dr. Fekete Csaba a méltatása előtt megemlékezett nagytiszteletű Veres Kovács Attila lelkipásztorról, a református egyházzene hűséges pártolójáról. Ezután a lelkészegyesületek és a kántoregysületek jelentőségéről beszélt, hiszen ezeknek az egyesületeknek közösségformáló, összetartó jellege van.

Berkesi Sándor beszéde következett, aki január végén vette át a Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetsége (KÓTA) részéről az életmű díjat a magyar zenekultúra szolgálatában végzett kimagasló karnagy, pedagógiai munkásságáért. Elmondta: különleges dolog az, hogy itt, ahol a magyarok kisebbségben élnek, ilyen erősen fent tud maradni a magyar nyelv, valamint minden, ami ehhez kapcsolódik, ezt a kalendárium megjelenése is jelzi. Hozzátette, hogy egy kicsit irigy is, hiszen az ő egyházkerületében nem jelent meg még zenei kalendárium. Fontos, hogy az évfordulók során az emberek ünnepeljenek, megemlékezzenek, de még fontosabb, hogy a reformáció 501. és 502. évé-

ben is ünnep legyen, hiszen a jeles napokon, években „könnyű” emlékezni, de máskor is kell, tette hozzá a karnagy. A bemutatón a Nagyváradi Kántorkórus szolgált.

TARTALOM

A Református Zenei Kalendárium eseményeket jelenít meg, hasznos adatbázisnak is tekinthető, orgonák, kórusok történetét foglalja magába, valamint kotta- és könyvajánlót tartalmaz. A könyv első oldalain a református naptár tekinthető meg, majd egy egyházkerületi körkép: Arad, Bihar, Érmellék, Nagybánya, Nagykaroly, Szatmár, Szilágysomlyó, Temesvár és Zilah megyék jelenítődnek meg. Tekintve, hogy tavaly volt a reformáció 500. évfordulója, ezután egy fejezet következik, melyben számos beszámoló található az elmúlt évre visszatekintve. Ezután több énekekkel, énekkarokkal, kórusokkal kapcsolatos tanulmányt lehet olvasni. A könyv végén könyvajánló, kottamellettel és a Királyhágómelléki Református Egyházkerület kántorainak címtára található. *(a Bihari Napló nyomán)*

TÖRÖ ENIKŐ

Egyház a nagyvilágban

■ **ÉL A LITVÁN REFORMÁTUSSÁG!** – A reformáció 500 éves jubileuma Litvániában is hagyott nyomokat és szép emlékeket. A kicsiny református egyháznak mintegy 7000 tagja van, a nagyobb evangélikus egyháznak pedig ennek a duplája. Az ország közel három millió lakosának 75%-a római katolikus. A Parlament döntése alapján a ref500-ban mód volt arra, hogy a kisebb egyházak is megmutassák magukat. A tv és a rádió adott lehetőséget istentiszteletek, rendezvények közvetítésére, szoboravatások, emléktáblák leleplezése tudtul adására. Mintegy 100 rendezvényen emlékeztek meg a reformációról és hatásairól litván református testvéreink. Még egy Luther-opera bemutatására is sor került. Nem véletlenül fogalmazott így *Tomas Sernas*, a litván reformátusok 2010 óta megválasztott generális szuperintendense: „A Parlament döntése és támogatása mindannyiunkat meglepett, mivel ezt nem is vártuk”. Lutheránusok a kisebbségi egyházi sorsban közel állnak és összefognak a reformátusokkal. Lapjukban ezt is olvashatjuk: „Litvánia protestánsai konzervatívok. A Biblia tekintélyét nagyon magasra tartják. Az alapvető teológiai és etikai kérdésekben sokkal nagyobb köztünk az egyetértés, mint a nyugat-európai országokban”. A kicsi, de erős litván református egyház az 1557. évi zsinaton alakult meg. Lengyel ajánlásra a nagyfejedelemség területére befogadták a hugenotta francia és skót menekülteket. A szovjet hatalom alatt csaknem teljesen megfojtották az egyházat. A főként németekből álló, több száz éves egyház utolsó lelkésze az 1980-as években halt meg. De a rendszerváltozás után újjáéledtek. Ma hét református gyülekezetben folyik a hitélet, Vilnius, Kaunas a két legnagyobb gyülekezet. A reformáció 500 alkalmából a vilniusi központban állandó reformációi kiállítást rendeztek be.

■ **„MINDEN GYERMEK ISTEN DRÁGA AJÁNDÉKA”** – fogalmazott az USA elnöke, *Donald Trump*, és felszólította a Szenátust: szavazzák meg az abortuszellenes törvényt. Ő az első amerikai elnök, aki élő adásban nyíltan a „Menetelés az életért (March for Life)” mozgalom mellé állt. A March for Life a világon jelenleg a legnagyobb tiltakozó mozgalom, amelyik az abortusz ellen lép fel. „Hivatali időm alatt legelső sorban

A LITVÁN REFORMÁTUS GYÜLEKEZET VILNIUSZBAN

a Függetlenségi Nyilatkozatot fogom védelmezni, ami kimondja az élethez való jogot” – fogalmazott Trump elnök. A Fehér Ház Rózsa-kertjében elmondott beszédét tízezrek hallgatták a washingtoni felvonuláson. Aztán így fogalmazott az elnök: A March for Life olyan mozgalom, amit a szeretet hívott életre. A résztvevők szeretik családjukat, szomszédjaikat, nemzetüket és minden megszületett vagy még meg nem született gyermeket. Ők ugyanis hisznek abban, hogy minden élet szent, és minden gyermek Isten drága ajándéka. Megfigyelők rámutatnak: az USA azon kevés államok egyike jelenleg a világon, ahol a 20. hét után is megengedik a terhesség megszakítást. Ezt az elnök nagyon megtévesztőnek tartja, s követelte, hogy ezen változtassanak.

■ **MEGDÖBBENTŐ HIVATALOS ADATOK A NÉMETORSZÁGI KERESZTYÉN GYŰLŐLETRŐL** – A Szövetségi Bűnügyi Hivatal Wiesbadenben nyilvánosságra hozta, hogy 2017-ben több mint 100 erőszakos cselekményt követte el keresztyének, egyházi épületek és létesítmények ellen Németországban. Volt gyilkosság, súlyos és könnyű testi sértés, gyújtogatás, keresztyén emlékhelyek vagy jelképek meggyalázása is. 14 esetben „keresztyényülötletből fakadó bűncselekményt” követtek el menedékkérők, illetve menekültek. A bajor belügyminiszter, *Joachim Herrmann* így fogalmazott: „A németországi integráció csak akkor működik, ha az mindennemű »ha« vagy »de« nélkül

jelenti a keresztyén-nyugati értékrend és kultúra tolerálását”. Aki Németországban szeretne élni, annak el kell felejtene a keresztyényülölő magatartást.

DR. BÉKEFY LAJOS ROVATVEZETŐ

Fricska

Egyszer a vonaton a lelkipásztor mellé ül egy csavargó. Szakadt, koszos ruhában, bűdösen dülöngél az ülésen, persze részeg most is. A lelkipásztor szeretne felállni és átülni, de mégiscsak szégyelli, hogy lelkészként elhúzódjon az eltévedt báránytól. Némi tanácsstalanság után megszólítja a csavargót:

– Tudja, én lelkipásztor vagyok... kezdi a mondandóját, de a csavargó felcsillanó szemekkel hirtelen a szavába vág:

– Tudja maga, mi az az artritisz?

A lelkész érzi, hogy megfogta az atyafit, ezért szorongatni kezdi:

– Hát az artritisz egy komoly ízületi betegség és a rendetlen élet eredménye! Az egész napi henyélés és lustálkodás, a munkakerülés, a csavargás, az állandó zabálás, az olcsó nők és a megállás nélküli piálás artritiszt okoz!

A csavargó elkerekedett szemekkel, csodálkozva mondja:

– Én csak azért kérdezem, mert a mi papunknak artritisze van, és azt gondoltam, az olyan papi betegség...

HARANGSZÓ

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület gyülekezeti lapja
ISSN 1221-0323

www.facebook.com/harangszo

Szerkesztőbizottság: Békefy Lajos, Fábian Tibor, Ghitea-Szabó József-Levente, Oroszi Kálmán, Tokár Sándor, Tötös Beáta, Wagner Erik. Felelős szerkesztő: Visky István. Tördelőszerkesztő: Petrikó Ildikó.

Szerkesztőség: BH-410202 Nagyvárad, Sulyok István u. 9. sz. Tel.: 0726242824, 0259435386. E-mail: harangszoujsag@gmail.com

Honlap: www.krek.ro, www.facebook.com/harangszo, www.harangszoujsag.wordpress.com.

Készült a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Szenci Kertész Ábrahám Nyomdájában. Felelős vezető: Wagner Erik.

A lap terjesztése a lelkési hivatalokon keresztül történik. A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy a beérkező írásokat rövidített és szerkesztett formában közölje. Meg nem rendelt kéziratokat nem őrünk meg és nem küldünk vissza.